Тошкент оқшоми

Шаҳар ижтимоий-сиёсий газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 101 (8.991) * 1997 йил 3 сентябрь, чоршанба * Сотувда эркин нархда

ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ ЎЗБЕКИСТОН МУСТАҚИЛЛИГИНИНГ ОЛТИ ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАНГАН ТАНТАНАЛИ МАРОСИМДАГИ СЎЗИ

Азиз ватандошлар!

Муҳтарам меҳмонлар!

Дўстлар!

Барчангизни биз учун энг улуғ, энг азиз айём — Ўзбекистон давлат мустақиллигининг қутлуғ олти йиллиги байрами билан чин қалбимдан табриклайман!

Мустақиллик биз учун тарихий қадриятларимиз, урф-одатларимиз, миллий анъаналаримизни тиклаш, ўзлигимизни англаш, ҳаётимизни эски ҳукмрон мафкура ва мустабид тузум асоратларидан халос этиш имконини бергани билан қадрлидир.

Мустақиллик тақдиримизни ўз қўлимизга олиш, бунёдкор халқимизнинг куч-қудратидан, Ўзбекистон аталмиш бетакрор ва саховатли заминнинг улкан салоҳиятидан тўлиқ ва оқилона фойдаланиш учун, муқаддас Ватанимизга бутун борлиғимизни бахш этиш учун, миллатимиз ва давлатимизнинг жаҳон ҳамжамиятидан муносиб ўрин олиши учун шарт-шароит яратгани билан азиздир.

Шу боис буюк аждодларимизнинг, Ватан озодлиги йўлида қурбон бўлган ота-боболаримизнинг асрий орзулари ушалган кун — Мустақиллик айёми халқимизнинг энг муборак байрамидир.

Муҳтарам дўстлар!

Азизлар!

Мана ҳаётбахш озодликка эришганимизга ҳам олти йил тўлмоқда. Бу йиллар миллий давлатчилигимизни тиклаш, мустақиллигимизни мустаҳкамлаш, Ўзбекистоннинг халқаро майдонда обрў қозониши даври бўлди.

Бу йиллар янги ҳаётнинг ҳуқуқий, иқтисодий ва маънавий пойдеворини қуриш, халқимизнинг оғирини енгил қилиш мақсадида, эркин ва фаровон турмуш қуриш мақсадида дадил қадамлар қўйиш даври бўлди.

Бу йиллар юртимизда тинчлик ва осудаликни, миллатлараро аҳиллик ва ижтимоий тотувликни, ўзаро меҳру оқибатни қарор топтириш ва Оллоҳнинг ўзи бизга инъом этган бу ноёб неъматларни қадрлаш ва эъзозлаш даври бўлди.

Азиз юртдошлар!

Ютуқларимиз ҳақида кўп гапиришимиз мумкин. Лекин шу билан бирга бугун ечилмаган муаммолар, биз ҳали эришолмаган марралар ҳақида гапириш жоиздир. Ёшу қари фуқароларимизни ҳар томонлама рози қилиш заруратини, бажарган ишларимиздан кўра бажаришимиз керак бўлган юмушларимиз кўпроқ эканини ҳам очиқ тан оламиз.

Инсоннинг эҳтиёж ва манфаатлари чексиздир. Унинг руҳида мавжуд шароитдан қониқмаслик, эртанги кунни янада ёруғ, дунёни янада мукаммал кўриш истаги бор. Аслида ана шу истак ва интилиш жамият тараққиётининг асосидир.

Шунинг учун мамлакатимизда амалга оширилаётган ислоҳотларнинг мазмун-моҳияти, 1997 йил — Инсон манфаатлари йили, деб эълон қилингани сабаби ҳам, мақсади ҳам ҳар бир юртдошимизнинг эҳтиёж ва манфаатларини таъминлашга қаратилгани табиийдир.

Қадрли ватандошлар!

Мустақиллигимизнинг биринчи йили туғилган фарзандларимиз бу йил мактабга боради. Таъбир жоиз бўлса, ўша йили эккан ниҳолларимиз мевага кира бошлади. Шукрки, ана шу ниҳол фарзандларимизни — Истиқлолимизни хатарли йиллардан, оғир синовлардан омон олиб ўтдик.

Ватанимизни, ундаги тинчлик ва осойишталикни ёмон кўзлардан асрай олдик. Энг муҳими, мустақиллик бизнинг ор-номусимизга, фахру ғуруримизга, виждон ва иймонимизга айланди.

Шу йиллар мобайнида она-Ватан тушунчаси, ҳуррият ва демократия ғоялари, истиқлол қадрини англаш туйғулари ватандошларимиз қалбидан теран жой олди. Бугун, мен Ватаним учун, уни озод ва обод этиш учун нима иш қилдим, деган ақида билан яшайдиганларнинг сони, сафи тобора кўпаймоқда.

Инсон руҳи абадий яшайди, дейдилар. Бугун шаҳру қишлоқларимиз кундан-кунга гўзаллашмоқда, тараққиётимизнинг омили бўлмиш янги иншоот-корхоналар, муҳташам бинолар, равон йўллар қурилмоқда. Ўзимизда ишлаб чиқарилган машиналар, жиҳозу ускуналар, истеъмол моллари кўзларимизни қувонтирмоқда. Эртанги фаровон ҳаётимизга ишончимизни кучайтирмоқда.

Муҳтарам дўстлар!

Ўтган олти йил Ўзбекистон танлаб олган тараққиёт йўли тўғри эканини тасдиқлади. Буни ҳар кунги ҳаётимизда ҳис этиб турибмиз.

Ўзбекистон дунёга юз очди. Бизни бутун дунё таниди ва эътироф этди. Ўзимиз, ўз қўлимиз билан қурган мустақил давлатчилик пойдевори узра Ўзбекистон деб аталган юксак ва кўркам бино қад кўтармоқда. Унинг илк ғиштини қўйганлардан, келажак авлод истиқболи деб яшаган ва меҳнат қилаётганлардан Яратганимиз ҳам, халқимиз ҳам рози бўлғай, иншооллоҳ.

Азиз юртдошлар!

Мана шу йўлдаги фидокорона саъй-ҳаракатларингиз, самарали, сермазмун меҳнатингиз учун барчангизга, бағри кенг, мард ва танти халқимизга мана шу юксак минбардан туриб таъзим қиламан. Бугунги қутлуғ дамлар, Мустақиллик байрамимиз билан яна бир бор ҳаммангизни муборакбод этаман.

Илоё, мустақиллик дарахтимиз, қураётган, барпо этаётган ягона уйимиз абадий яшасин!

Илоё, Ватанимизни ёмон кўзлардан асрасин!

Ўзбекистоннинг буюк келажагини кўрмоқ бахти барчамизга, ҳаммамизга насиб этсин!

ИСТИҚЛОЛ НИҲОЛЛАРИ МЕВАГА КИРА БОШЛАДИ

Тошкент. Мустақиллик майдони. 1997 йил 31 август

Майин эсган шамоллар япроқларни эрка-эрка ўйнатади, юртимизнинг байроқларини ҳилпиратади, Анҳорнинг салқинини димоқларга келтириб урадi. Мустақиллик майдонидаги фавворалар гўё юраклар тепишига ҳамоҳанг шовуллайди.

Бир ажиб туйғулар
кезади қонда,
Юртимиздек юрт
борми жаҳонда!
Ҳаттоки юлдузлар
порлаб осмонда
Ёғдусин йўллайди
бизга бу оқшом.

Қанчалар қувонса
арзигайдир дил,
Олтмиш йилга
тенгдир ахир олти йил!
Куйла, истиқлолни
ошуфта кўнгил,
Жилою зеб бериб
сўзга бу оқшом.

Мустақиллик майдонидаги улкан саҳна узра миллий созларнинг садоси Тошкент самосини зириллатиб юборди. Худди шуни кутиб тургандек шуълалар ҳам порлаб кетди.

Сўз Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовга берилади. Гулдурос қарсаклар билан кутиб олинган табрикдаги бир сўз шу куни ҳар бир ҳамшаҳримизнинг, юртдошимизнинг қалбига муҳрланиб қолди: «Мустақиллигимизнинг биринчи йили туғилган фарзандларимиз бу йил мактабга боради. Таъбир жоиз бўлса, ўша йили эккан ниҳолларимиз мевага кира бошлади. Шукрки, ана шу ниҳол фарзандларимизни — Истиқлолимизни хатарли йўллардан, оғир синовлардан омон олиб ўтдик».

Ватанимиз мадҳияси янграганда кишиларимизнинг қалбидан нималар кечдийкин? Келинг, уларнинг сўзларига қулоқ тутайлик:

● Тўлқин МУҚИМОВ: «Шўро замонида неча йиллар гимн айтдик. Бошқаларни билмадиму ўша пайтларда тилим танглайимга ёпишиб қолай дерди. Ўз мадҳиямиз бор, шукр. Шу оҳанглар учун бир эмас, икки умрингни ҳам берсанг камлик қилади».

(Давоми 3-бетда).

БУГУНГИ КУН НАФАСИ

МАМЛАКАТИМИЗДА

● Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов кеча Россия Федерацияси Хавфсизлик кенгаши котибининг ўринбосари Борис Березовскийни қабул қилди.

● Президент Фармонига мувофиқ Олий Мажлис депутатларига «Ўзбекистон белгиси» кўкрак нишони бериладиган бўлди.

● Мустақилликнинг олти йиллиги муносабати билан Ислом Каримов номига БМТ Бош котиби, АҚШ, Россия, Жанубий Корея, Франция, Германия президентлари, Япония императори, бошқа мамлакатлар давлат ва ҳукумат раҳбарларидан самимий табриклар келмоқда.

● Бир неча кун давомида мамлакатимизда меҳмон бўлган Буюк Британия парламентининг Ўзбекистон билан алоқалар бўйича гуруҳи раҳбари, Лордлар палатаси аъзоси виконт Уэверли Жон Десмонд раҳбарлигидаги делегация аъзолари кеча Олий Мажлис раиси Эркин Халилов, Ташқи ишлар вазири Абдулазиз Комилов билан учрашдилар.

● «Ўзавтосаноат» ассоциациясида «ЎзДЭУавто» автомобиллари учун бутловчи қисмлар ишлаб чиқариладиган яна иккита Ўзбекистон — Жанубий Корея қўшма корхонасини ташкил этиш тўғрисида таъсис ҳужжатлари имзоланди.

● Жиззахда троллейбус линиясининг биринчи навбати фойдаланишга топширилди.

● Самарқандда «Ёшлик» болалар стадиони ишга тушди.

● Андижонда фойдаланишга топширилган янги пахта тозалаш заводи АҚШ машина-ускуналари ёрдамида мавсумда қарийб 30 минг тонна пахтани қайта ишлаш қувватига эга.

● Самарқандда бир ҳафта давом этган «Шарқ тароналари» халқаро мусиқа фестивали ниҳоясига етди. Халқаро ҳакамлар ҳайъати озарбайжонлик Симара Имоновага фестивалнинг олий мукофоти — Гран-при, Муножат Йўлчиева (Ўзбекистон) ва Шаину Курана (Ҳиндистон)га биринчи мукофотни беришга қарор қилди.

● Ўзбек, қозоқ, қирғиз, тожик ва рус тилларида чиқадиган «Марказий Осиё маданияти» газетасининг биринчи сони чоп этилди.

ЖАҲОНДА

● Ҳамдўстлик давлатлари раҳбарларининг навбатдаги олий даражадаги учрашуви 20 ноябрда Кишиневда ўтказилиши эълон қилинди.

● Қозоғистон Президенти Нурсултон Назарбоевнинг Форс кўрфази давлатлари — Кувайт, Баҳрайн ва Оманга расмий ташрифи давом этмоқда.

● Москвада уч кун давомида Россия раҳбарияти билан музокаралар ўтказганидан сўнг ГФР Президенти Роман Херцог бугун ташрифининг расмий қисмини ниҳоясига етказиб, Самарага келади.

● Тожикистон дала командирларидан бири — Ризвон Садиров кеча муфтий Омонулла Неъматзодани қўйиб юборди. Аммо у ҳали 16 кишини, шу жумладан муфтийнинг икки ўғлини гаровга ушлаб турибди. Ризвон Садиров уларни акаси Баҳром қамоқхонадан чиқарилсагина озод этишини маълум қилди.

● Украинада янги нусхадаги қоғоз пуллар муомалага чиқарилмоқда. Ҳозирги эски пуллар яроқсиз ҳолга келиб муомаладан олингунга қадар улар янгилари билан баб-баравар ишлатилаверади.

● Париж суди Буюк Британия маликаси Диана ҳамда у билан «Мерседес-600» машинасида бирга бўлган дўсти, мисрлик миллионер Доди Ал Файёд ва ҳайдовчи ҳалок бўлишига қасддан бўлмасада дахлдор ҳисобланаётган олти нафар француз ва битта македониялик фотомухбирга айблов эълон қилди. Улар ҳозир гаров эвазига қамоқхонадан озодликка чиқарилган бўлсада, айблов тасдиқланса, бу журналистларнинг ҳар бири 500 минг франк жарима тўлашлари, 5 йил муддатгача озодликдан маҳрум этилишлари мумкин. Сўнгги маълумотларга кўра малика Диана бўлган автомобиль соатига 160 километр тезликда кетаётган, унинг ҳайдовчиси эса маст бўлган.

● Жазоир жангарилари маҳаллий аҳолидан яна 300 кишини қириб ташладилар.

● Германияда Туркманистон Президенти Сапармурод Ниёзовнинг юраги операция қилинди. У бу ерда тиббий муолажаларни давом эттирмоқда.

БАРКАМОЛ АВЛОД — ЎЗБЕКИСТОН ТАРАҚҚИЁТИНИНГ ПОЙДЕВОРИ

ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ IX СЕССИЯСИДА СЎЗЛАГАН НУТҚИ

Муҳтарам халқ ноиблари!

Азиз дўстлар!

Олий Мажлиснинг бугунги сессиясида кўриб, муҳокама қилинаётган, ҳаётимизни ҳал этувчи муҳим масалалар қаторида таълим-тарбия тизимини тубдан ўзгартириш, уни янги замон талаби даражасига кўтариш, баркамол авлодимиз келажагига дахлдор қонун лойиҳалари ҳам бор.

Фурсатдан фойдаланиб бугунги кун тартибига қўйилган мана шу масалалар бўйича ўзимнинг баъзи фикрларим, мулоҳазаларимни билдиришга рухсат бергайсиз.

Ҳурматли дўстлар!

Азиз ватандошлар!

Барчангиз яхши биласизки, келажак авлод ҳақида қайғуриш, соғлом, баркамол наслни тарбиялаб етиштиришга интилиш бизнинг миллий хусусиятимиздир.

Бу муқаддас заминда яшаётган ҳар қайси инсон ўз фарзандининг бахту саодати, фазлу камолини кўриш учун бутун ҳаёти давомида курашади, меҳнат қилади, ўзини аямайди.

Бола туғилган кунидан бошлаб оила муҳитида яшайди. Оилага хос анъаналар, қадриятлар, урф-одатлар бола зуваласини шакллантиради. Энг муҳими, фарзандлар оилавий ҳаёт мактаби орқали жамият талабларини англайди, ҳис этади.

Ўзбек оиласи мустабидлик замонида ҳам ўзининг тарихан шаклланган қиёфасини йўқотмади. Улуғ адибимиз Абдулла Қодирий қаҳрамонларидан бирининг: **«Бу хонадондан ҳеч ким норизо бўлиб кетган эмас»,** дея айтган гапларида элимизга хос катта ҳаётий фалсафа мужассам.

Бу йўқ жойдан пайдо бўлган гап эмас. Ота-онанинг фарзанд олдидаги бурчлари, ўзларининг охиратини обод этувчи қарзлари бор. Дину диёнатли хонадон оқсоқолларидан сўрасангиз, уларни лўнда қилиб санаб беради: **яхши ном қўйиш, яхши муаллим қўлига топшириш, саводини чиқариш, илмли, касбли-ҳунарли қилиш, бошини икки, уйли-жойли қилиш.**

Бугун ана шундай олижаноб анъаналар қайтадан мустаҳкам қарор топиши ва ривожланиши учун истиқлол шарофати туфайли энг қулай муҳит яратилди. Бу, шубҳасиз, биз ота-оналар ва мустақил, буюк келажакка интилаётган давлатимиз зиммасига жуда катта вазифалар ва масъулият юклайди.

Мана шунинг учун ҳам бугунги кунда биз бу масалага жиддий эътибор бермоқдамиз. Шунинг учун ҳам бу мақсадга қаратилган лойиҳалар жамоатчилигимиз диққат-эътибори марказига ўтмоқда, тарбия соҳаси ислоҳоти бугунги энг долзарб, эртанги тақдиримизни ҳал қилувчи муаммога айланмоқда.

Лўнда қилиб айтганда, бугунги кунда олдимизга қўйган буюк мақсадларимизга, эзгу ниятларимизга эришишимиз, жамиятимизнинг янгиланиши, ҳаётимизнинг тараққиёти ва истиқболи амалга оширилаётган ислоҳотларимиз, режаларимизнинг самараси тақдири — буларнинг барчаси, аввалambор, замон талабларига жавоб берадиган юқори малакали, онгли мутахассис кадрлар тайёрлаш муаммоси билан чамбарчас боғлиқлигини барчамиз англаб етмоқдамиз.

Шу билан бирга, ҳаммамиз яна бир ҳақиқатни англаб етмоқдамиз. Фақатгина чинакам маърифатли одам инсон қадрини, миллат қадриятларини, бир сўз билан айтганда, ўзлигини англаш, эркин ва озод жамиятда яшаш, мустақил давлатимизнинг жаҳон ҳамжамиятида ўзига муносиб, обрўли ўрин эгаллаши учун фидойилик билан курашиши мумкин.

Сир эмаски, **ҳар қайси давлат, ҳар қайси миллат** нафақат ерости ва ерусти табиий бойликлари билан, ҳарбий қудрати ва ишлаб чиқариш салоҳияти билан, балки **биринчи навбатда ўзининг юксак маданияти ва маънавияти билан кучлидир.**

Бундай бойликнинг аҳамиятини англаш учун чор Россиясининг Туркистон ўлкасидаги генерал-губернатори М. Скобелев:

«Миллатни йўқ қилиш учун уни қириш шарт эмас, унинг маданиятини, санъатини, тилини йўқ қилсанг бас, тез орада ўзи таназзулга учрайди», деб айтган гапини эслашнинг ўзи кифоя қилади.

Бундай ёвуз қарашларга қўшимча изоҳ беришга ҳожат йўқ, деб ўйлайман. Лекин улардан керакли хулоса-сабоқ чиқариш учун бугун ҳам кеч эмас.

Шу боис мамлакатимизнинг истиқлол йўлидаги биринчи қадамлариданоқ, буюк маънавиятимизни тиклаш ва янада юксалтириш, миллий таълим-тарбия тизимини такомиллаштириш, унинг миллий заминини мустаҳкамлаш, замон талаблари билан уйғунлаштириш асосида жаҳон андозалари ва кўникмалари даражасига чиқариш мақсадига катта аҳамият бериб келинмоқда.

Бу жараёнда охирги йилларда қилган ишларимиз ҳақида қисқача тўхталиб ўтмоқчиман.

Мактаб соҳасида «Таълим ҳақида» Қонун қабул қилдик. 1996-1997 ўқув йилидан бошлаб мактабларнинг биринчи синфларида ўқиш янги алифбода олиб борилди. Янги имло, алифбода ўқитиш учун зарур дастур, қўлланма ва дарсликлар яратилди.

Шу давр мобайнида 300 га яқин янги турдаги таълим муассасалари очилди. Олий ўқув юртлари қошида 46 та лицей ташкил этилди, 800 га яқин ўқувчи чет элларда таълим олди, кўпгина ўқитувчилар хорижий давлатларнинг илғор тажрибаларини ўрганиш мақсадида чет мамлакатларга бориб қайтди.

Жойларда мактабларга ва ўқитувчи мураббийларга, уларни моддий ва маънавий рағбатлантириш, ёрдам бериш масалаларига эътибор анча кучайтирилди.

Ўрта махсус таълим соҳасида вилоятларда, жойларда бизнес мактаби, кичик ва ўрта мактаб учун касб-ҳунар курсларининг очилиши, бозор иқтисодиёти талабларидан келиб чиққан ҳолда янги мутахассислик (фермер, солиқ ва божхона ходими, аудит ва ҳоказо)ларнинг киритилиши эътиборга лойиқдир.

Тошкент, Самарқанд, Урганч, Тўрткўл ва Андижонда банк коллежлари ҳамда Тошкент аёллар коллежи ташкил қилиниши ҳам шулар жумласидандир.

Олий мактаб соҳасида тест усули жорий этилишини вилоятлар марказларида педагогика институтларининг университетларга айлантирилиши ва жойлардаги ўқув юртларига юқори таъсис низоми берилиши ташкил этилган миллий ташкилот ва халқаро жамоалар ҳисобидан чет элларга тажриба алмашиш ва талабаларни ўқишга юбориш йўлга қўйилиши, иқтисод ва бизнес соҳасидаги мутахассис ва ўқитувчиларни қайта тайёрлаш бўйича аниқ мақсадга йўналтирилган ишлар олиб борилиши, ўтиш даврида 2 мингдан ортиқ талаба ва мутахассиснинг чет элларда ўқиб келиши, 200 дан ортиқ чет эл мутахассисининг республикамиз ўқув муассасаларига жалб қилинишини қайд этишимиз зарур, деб ҳисоблайман.

Давлат ва ижтимоий қурилиш академияси, Банк ва Молия академияларини ташкил қилганимиз ҳозирданоқ ўз самарасини бераётганини катта мамнуният билан таъкидлашимиз лозим.

«Маҳалла», «Камолот», «Соғлом авлод учун», «Нуроний», «Улуғбек», «Умид» жамғармаларининг таълим-тарбия соҳасидаги эзгу ишларини, ўсиб келаётган авлодни жисмонан соғлом ва маънавий жиҳатдан баркамол қилиб тарбиялашга қўшаётган ҳиссалари ҳақида алоҳида айтиб ўтмоқчиман. Бу борада амалга оширилаётган ижобий тадбирларимиз кам эмас.

Аммо холисона баҳо берганда, шуни тан олишимиз керакки, ўтган давр мобайнида амалга оширилган тадбирларимиз бугун ҳаёт талаб қилаётган натижаларни бераётгани йўқ. **Аввало шуни таъкидлашимиз керакки,** биз эски, шўролар замонидан қолган таълим-тарбия тизимига хос мафкуравий қарашлардан ва сарқитлардан ҳалибери тўлиқ қутулганимиз йўқ.

Иккинчидан, барча амалдаги ўзгаришлар ва тадбирлар, асосан юзаки бўлиб, таълим-тарбия ва ўқув жараёнларининг тарқибини, босқичларини бир-бири билан узвий боғлаш, яъни узлуксиз таълим-тарбия тизимини ташкил қилиш муаммоларини ечиб берган эмас.

Учинчидан, бизнинг амалдаги таълим-тарбия тизимимиз бугунги замонавий, тараққий топган демократик давлатлар талабларига жавоб бера олмаслиги кўп жойларда яққол кўринмоқда.

Бугунги кунда мутахассис кадрларни тайёрлаш, таълим ва билим бериш тизими, ҳаётимизда, жамиятимизда бўлаётган ислоҳот, янгиланиш жараёнлари талаблари билан яқиндан боғланмаганлиги ҳар томонлама сезилмоқда.

Рухсатингиз билан, азиз дўстлар, ана шу масалаларга алоҳида тўхталиб ўтмоқчиман.

Очиқ тан олиш керак: мактабларнинг моддий базаси жуда ночор. Бу масалада нақадар оқсоқлигимизни, ночорлигимизни, биринчи навбатда, қишлоқ жойлардаги аҳвол-вазият мисолида очиқ тан олишимиз керак.

(Давоми 2-бетда).

Биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси тўққизинчи сессияси тўғрисида АХБОРОТ

29 август куни Тошкентда биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг тўққизинчи сессияси ўз ишини бошлади.

Сессия ишида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов иштирок этмоқда.

Мажлислар залида Вазирлар Маҳкамаси аъзолари, республика ташкилотларининг раҳбарлари, хорижий давлатлар элчилари ва дипломатия корпуси вакиллари, республика ва хорижий оммавий ахборот воситаларининг мухбирлари ҳозир бўлишган.

Сессияни Олий Мажлис Раиси Э.Халилов бошқарди.

Сессия иши бошланишидан олдин депутатлар Олий Мажлис депутати Ч.Абдиров хотираси учун бир дақиқа сукут сақладилар.

Олий Мажлис сессиянинг ишчи органи - котибиятни тузди, кун тартибини тасдиқлади.

Депутатлар мандат комиссиясининг раиси Ш.Мирзиёевнинг маърузасини тинглаб, 27 июль куни янги сайланган Олий Мажлис депутатлари Т.Даминов, С.Хусенов, Х.Дўстмуҳамедов, Н.Аминов, Н.Мўминов, Р.Жумаев, А.Саидов ва Б.Юсуповнинг ваколатларини тўғри деб топдилар.

Депутатлар кун тартибидаги масалаларни кўриб чиқишга киришдилар.

Сессия иштирокчилари ва хорижий меҳмонлар Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Кадрлар тайёрлаш миллий дастури ва таълим тизимида бўладиган ислоҳот тўғрисидаги нутқини зўр эътибор билан тингладилар. Сўзга чиққан Ўзбекистон Фанлар академияси президенти Т.Жўраев, Учқўрғон туманидаги 20-мактаб директори Х.Қурбоналиев, Тошкент Давлат Университети ректори вазифасини бажарувчи, «Халқ бирлиги» ҳаракатининг раиси Т.Долимов, Самарқанд шаҳар Темирйўл тумани халқ таълими бўлими мудири З.Ҳасанова, 1-Тошкент Тиббиёт институти ректори, «Адолат» социал-демократик партиясининг биринчи котиби Т.Даминов, Риштон туманидаги 51-мактаб директори И.Раҳмонов, Косонсой тумани ҳокими Т.Маризаева, «Камолот» жамғармаси Қашқадарё бўлими раиси Б.Юсупов, Боғот тумани ҳокими Ш.Хўжаниёзова, Ўзбекистон халқ-демократик партияси Марказий кенгашининг биринчи котиби А.Жалолов, Хўжайли тумани ҳокими С.Нурхўжаев, Сариосиё тумани ҳокими Қ.Холдоров, парламентнинг Фан, таълим, маданият ва спорт масалалари қўмитаси раисининг ўринбосари П.Қодиров Президент ўртага қўйган таълим тизимини ва кадрлар тайёрлашни ислоҳ қилиш ғояси катта сиёсий, иқтисодий ва илмий аҳамиятга эга бўлиб, Ўзбекис-

(Давоми 3-бетда).

БАРКАМОЛ АВЛОД — ЎЗБЕКИСТОН ТАРАҚҚИЁТИНИНГ ПОЙДЕВОРИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

Иккинчи масала, аввал айтганимдек, тарбиячи, яъни ўқитувчига бориб тақаляпти.

Тарбиячиларнинг ўзига замонавий билим бериш, уларнинг маълумотини, малакасини ошириш каби пайсалга солиб бўлмайдиган долзарб масалага дуч келмоқдамиз.

Менинг фикримча, таълим-тарбия тизимини ўзгартиришдаги асосий муаммо ҳам мана шу ерда. Ўқитувчи болаларимизга замонавий билим берсин, деб талаб қиламиз. Аммо замонавий билим бериш учун, аввало, мураббийнинг ўзи ана шундай билимга эга бўлиши керак.

Шу билан бирга, ўқитувчи ва мураббийларнинг ҳаётий талабларини қондириш, уларни рағбатлантириш, уларнинг ўз иши, касбидан мамнун бўлишини таъминлашимиз лозим.

Албатта, бу масалани бирданига ечиш қийин, лекин уни ечмасдан туриб, келажак авлод тарбияси тўғрисида гапиришнинг ўзи мутлақо номақбулдир.

Учинчи масала ўқув жараёнига тегишли. Биз совет даврининг охирроғида 11 йиллик ўқув тизимига ўтдик.

11 йиллик тизим таркибан 3 қисмга бўлинади: бошланғич таълим — 4 йил, тўлиқсиз ўрта таълим — 9 йил ва ниҳоят, 2 йиллик тўлиқ ўрта таълим. Лекин ҳеч ким шу кунгача бошланғич синфларда ва ундан кейинги босқичларда ўқиётган болаларга қайси синфда нимани ўқитиш мақсадга мувофиқлигини илмий нуқтаи назардан асослаб берган эмас. Нима учун 10 йиллик умумтаълим ўқув жараёнини 11 йилликка ўтказганимизни ҳам кўпчилик ҳозиргача тушунгани йўқ.

Эски таълим тизимининг энг ёмон қусури бошланғич таълимга иккинчи даражали иш деб қараётганимиздадир. Очиқ айтишимиз керак: билими саёз муаллимлар ҳам биринчи синфда дарс бераверади.

Бошланғич таълимга паст назар билан қаралишининг исботи шуки, собиқ СССРда бутун бошли педагогика техникумлари ва билим юртлари тизими ташкил этилиб, улар асосан 1-4 синф ўқувчиларини ўқитадиган муаллимлар тайёрлар эди.

Ваҳоланки, боланинг дунёқараши, диди, салоҳияти шаклланадиган бошланғич синфларга энг етук, энг тажрибали мураббийлар биркитиб қўйилишини оддий мантиқнинг ўзи талаб этади.

Замонавий бошланғич таълимнинг ўзи нимадан иборат бўлиши керак. Бола 1—4-синфларда қандай билимга эга бўлиши лозим. Уларнинг тарбияси қандай бўлиши керак. Шу масалаларга жавоб топишимиз зарур.

Яна бир муҳим савол.

Норасида боланинг мияси, онги нимани ўзига сингдира олади, нимани қабул қилмайди. Ким бу масалани илмий жиҳатдан тадқиқ қилган?

Болаларимизга қачондан бошлаб, қандай қилиб, қандай усулда ва услубда миллий қадриятларимиз, урф-одатларимизни ўргатишимиз, чуқур англатишимиз керак?

Афсуски, бу ҳақда ҳеч ким бош қотираётгани йўқ. Шу масалалар билан шуғулланиши керак бўлган мутасадди институт ва марказларимиз етарли. Хулоса шундайки, бугунги умумтаълим жараёнидаги уч босқичдан ҳеч қайсисида ўзига яраша талаб йўқ. Бошқача айтганда, ҳар қандай ўқув босқичига аниқ талаблар, стандарт даражасида расмийлаштирилгани йўқ.

Шунга қараб, ўқув жараёни, мазмуни, ўқитиладиган дарсликлар сонини, қанақа синфда қандай билим ва тарбия бериш кераклигини аниқлаш мумкин бўлади.

Мисол учун умумтаълим мактабларида ўқитилаётган фанларнинг сони 20 га етади. Лекин, афсуски, ўқув режаларида ёшларга ахлоқ ва одоб, ижтимоий, иқтисодий, ҳуқуқий билимлар асосларини ўргатадиган фанлар етарли ўрин олган эмас. Мавжуд фанлар эса таркибан эски ҳолида сақланиб қолмоқда. Бу эса мустақиллик ва бозор иқтисодиёти шароитида юзага чиққан давлат ва миллий эҳтиёжларни қондиришга тўсқинлик қилмоқда.

Ҳаммамизга аёнки, таълим дарсликдан бошланади. Аччиқ бўлса ҳам тан олишга мажбурмиз: деярли барча соҳада дарсликларимиз аҳволи бугунги ва эртанги кун талаблари даражасида эмас.

Бир нарсанинг аҳамиятига етиб боришимиз зарур, азиз дўстлар, ватандошларим. **Эски қолипда, мустабид даврда ёзилган дарсликлардан фойдаланиб, эски мафкурадан халос бўлмасдан болаларимизни янгича фикрлашга ўргатолмаймиз, ахир.** Буни барчамиз тушунишимиз, англашимиз даркор.

Олимлар орасида дарслик ёзишга пастроқ бир илмий иш сифатида қараш иллати бор. Нега бундай? Бу психология қаердан пайдо бўлган? Ахир, **дарсликларда миллат фикрининг, миллат тафаккури ва миллат мафкурасининг энг илғор намуналари акс этиши керак эмасми?** Ҳар бир соҳа бўйича дарсликни ўша фаннинг атоқли вакиллари ёзмайдиларми?

Биз дарслик яратишга энг илғор ва энг шарафли вазифа сифатида қарашимиз, яхши дарслик яратган одамларни бошимизга кўтаришимиз керак. Дарсликни, агар керак бўлса, катта танлов асосида яратиш лозим. Танлов ғолибларидан маблағни аямаслигимиз лозим.

Яна бир муҳим масала.

Ҳозирги пайтда хорижий тилларни ўрганиш ва ўргатишга юртимизда катта аҳамият берилмоқда. Бу ҳам, албатта, бежиз эмас. Бугун жаҳон ҳамжамиятидан ўзига муносиб ўрин эгаллашга интилаётган мамлакатимиз учун, чет эллик шерикларимиз билан ҳамжиҳатликда, ҳамкорликда ўз буюк келажагини қураётган халқимиз учун хорижий тилларни мукаммал билишнинг аҳамиятини баҳолаш ҳожати йўқдир.

Аммо шунга алоҳида урғу беришимиз зарурки, чет тилларни ўрганиш, минбаъд она тилини эсдан чиқариш ҳисобига бўлмаслиги лозим.

Ўз фикрини мутлақо мустақил, она тилида равон, гўзал ва лўнда ифода эта олмайдиган мутахассисни, аввалambор, раҳбар курсисида ўтирганларни бугун тушуниш ҳам, оқлаш ҳам қийин.

Кечаги тарихимизда бизнинг ғарб тилларини ўрганишимизда она тилимиз эмас, асосан, рус тили воситачи бўлиб келди. Шунинг ҳисобига ҳозиргача, мисол учун, инглизча-ўзбекча ва ўзбекча-инглизча луғатлар деярли йўқ.

Бунинг натижасида ўзбек мактабларини битирган болаларимиз қисилиб қолиб, чет тилларни ўрганишда жуда кўп тўсиқларга учраяпти.

Бундай заиф, ноўрин ҳолатларни тезда ўзгартириш, ўзбек боласига чет тилларнинг ажиб дунёсига бемалол кириши учун имкониятларни тўлиқ очиб беришимиз даркор.

Мамлакатимизда хорижий тилларни ўрганишнинг миллий асосдаги жадаллаштирилган методикасини тайёрлашни тезлаштиришимиз керак.

Муҳтарам ватандошлар!

Бир эътибор беринг: педагогика тажрибасида **«Битирувчи»** деган ибора бор. Бу иборага изоҳ бериб ўтиришнинг ҳожати йўқ. Яъники, бола мактабни битирса бас, унинг билим ва тарбияси ҳақида гапирмаса ҳам бўлаверади.

Таълим-тарбия ислоҳоти ҳақида гапирар эканмиз, унинг мазмунини лўнда қилиб ифода этиш мумкин: **бизга битирувчилар эмас, мактаб таълим ва тарбиясини кўрган шахслар керак.**

Шу жойда яна бир оғир саволга дуч келамиз: болалар қайси синфдан бошлаб мустақил фикр юрита бошлайди, умуман, мактабларда болалар мустақил фикр юритишга ўргатиладими, аминманки, ўргатилмайди. Мабодо, бирор ўқувчи ўқитувчига эътироз билдирса, эртага у ҳеч ким ҳавас қилмайдиган аҳволга тушиб қолади. Мактаблардаги жараёнда ўқитувчи ҳукмрон. У боладан фақат ўзи тушунтираётган нарсани тушуниб олишни талаб қилади. Принцип ҳам тайёр: **«менинг айтганим-айтган, деганим-деган».**

Ўқитувчи ва ўқувчи муносабатидаги мажбурий итоаткорлик ўрнини онгли интизом эгаллаши жуда қийин кечаяпти. Ўқитувчининг бош вазифаси ўқувчиларда мустақил фикр юритиш кўникмаларини ҳосил қилишдан иборатлигини кўпинча яхши тушунамиз, лекин, афсуски, амалда тажрибамизда унга риоя қилмаймиз.

Демократик жамиятда болалар, умуман ҳар бир инсон эркин фикрлайдиган этиб тарбияланади. Агар болалар эркин фикрлашни ўрганмаса, берилган таълим самараси паст бўлиши муқаррар. Албатта, билим керак. Аммо билим ўз йўлига. Мустақил фикрлаш ҳам катта бойликдир.

Умумтаълим мактабларининг оқсоқ томонлари ҳақида гапирар эканмиз, бир муҳим муаммони таъкидламасдан ўтолмаймиз.

Бу муаммо — бугун 9-синфни битираётган болаларимиз тақдири. Республикамизда тахминан 5 миллион 200 минг мактаб ўқувчисидан 9-синфни битираётганлар 450 минг нафар болани ташкил қилади.

Хўш, ўзимизча бир тасаввур қилиб кўрайлик. 9-синфни тугатаётганларнинг кейинги йўли — тақдири қандай бўлиб қолмоқда.

Маълумотларга қараганда, уларнинг 250 минг нафарга яқини, яъни 55-фоизи 10-синфда ўқишни давом эттирар экан, тахминан 100 минг нафари ҳунар-техника ёки махсус ўқув юртларига кириши мумкин. Қолганлари эса гап — 100 минг нафар болаларимиз ҳақида кетаяпти — ҳисоб-китоб бўйича, умуман кўчада қолмоқда. Бу маълумот ҳам тўлиқ эмас. 11-синфни битираётганлардан 20—25 минг нафари, яъни ҳаммаси бўлиб, 10 фоизи олий ўқув юртларига ўқишга кириши мумкин.

Қолган 90 фоизи эса на бир аниқ ихтисос, на бир эртанги ҳаётга керак бўладиган малака ва на бир касб-ҳунарни эгалай олмаяпти. **Ва шунинг оқибатида 16—18 яшар йигит-қизларимиз ўз қобилияти, ҳаваси, интилишига мос, ҳаётда ўзига муносиб ўрин тополмаяпти.**

Кимки бу рақамларни, бу ачинарли ҳолатни чуқур таҳлил қилса, юрагидан ўтказиб, ўзининг шахсий дардидай англаса, албатта, бундай вазиятга бепарво бўлиб қолишига ишонмайман. Шунинг учун ҳам бугунги замон талаби, эртанги келажагимизнинг ташвишлари биздан халқ таълими тизимини ислоҳ қилиш зарурлигини тақозо этмоқда.

Азиз дўстлар!

Энди ўқув тизимининг навбатдаги босқичига — вилоятлар ва туманларда жойлашган ҳунар-техника билим юртларига бир назар ташласак. Бугунги кунда уларда 280 мингга яқин ўғил-қизларимиз таълим олмоқда. Уларнинг фаолиятига танқидий кўз билан қараганда, моддий-техника базасининг ночорлиги, улар бераётган билим ва тарбиянинг сифати, ўқувчилар олаётган жуда тор ихтисос-мутахассислиги, шу билан бирга, тарбиячи-ўқитувчилар малакасининг пастлиги бу билим юртларининг умуман бугунги кун талабига жавоб бермаслиги барчамиз учун аниқ бўлиши керак, деб ўйлайман.

Ўзбекистонда бугунги кунда 22 вазирликка қарашли 268 ўрта махсус билим юрти, техникум мавжуд ва уларда 170 мингга яқин болаларимиз ўқимоқда.

Бундай ўқув муассасалари ишини ҳам, аввалambор, уларнинг самарасини бозор иқтисодиёти ва замон талаби нуқтаи назаридан қараб чиқишимиз лозим.

Қисқа қилиб айтганда, ҳаётимизнинг ўзи уларнинг ўрнига замон талаб қилаётган бутунлай янги таркибдаги ва ягона услубдаги замонавий ўрта махсус касб-ҳунар ва билим ўқув юртларини ташкил қилишни тақозо этмоқда.

Энг муҳими, ўрта поғонада янги ташкил қилинаётган ўқув муассасаларининг олдинги ўқув босқичи — умумтаълим мактаблари ва кейинги поғонада турган олий ўқув юртлари тизими билан узлуксиз алоқа ва муносабатларини таъминлаш ва замон талабига жавоб бериш масалаларига алоҳида эътибор қаратиш даркор.

Ҳурматли депутатлар!

Навбатдаги муҳим масала — олий ўқув юртлари ислоҳотидир.

Бугунги олий таълим олиш тизимининг заиф томонларидан бири — олий ўқув юртларида тайёрланаётган талабаларни олдиндан аниқланган фан ва техника, иқтисодиёт, ишлаб чиқариш ва бошқа соҳаларнинг эҳтиёжига, бир сўз билан айтганда, ҳаёт талабларига қараб ташкил қилмаганимиз, деб биламан.

Ўқув юртларимизни битириб, таълим-тарбия олиб чиқаётган ёшларимизнинг олган мутахассислиги ва тайёргарлиги кўп жиҳатдан замон талабларига, бозор иқтисодиёти эҳтиёжига жавоб бермаслиги кўзга ташланмоқда. Таълим соҳасида халқаро меъёрлар ва андозалар асосида давлат стандартларини ишлаб чиқмаганимиз, шунга қараб, ўқув юртларини замонавий ускуна ва жиҳозлар билан таъминлаб, керакли моддий база туғдириб бермаганимиз, аввалambор, ўқув дастурлари эскича қолиб кетаётгани бугун тайёрланаётган мутахассислар сифатига салбий таъсир кўрсатмоқда.

Шунинг учун ҳам олий ўқув юртлари ислоҳотини амалга ошираётганда мана шу ҳолатдан чиқаётган баъзи бир нуқсонларга алоҳида эътибор беришимиз зарур.

Биринчидан, олий ўқув юртини битираётганлар қандай талабаларга жавоб беришини аниқлаб олишимиз лозим.

Иккинчидан, билимга чанқоқ, билим олишни ўзининг олий мақсади қилиб қўйган истеъдодли болаларни топиш, танлаш, қабул қилишда объектив адолатли тизим ва тартиб ўрнатиш, улар етарли маълумот олиши учун барча замонавий имкониятларни яратиб беришимиз керак.

Учинчидан, олий ўқув юртларида қандай ва неча хил мутахассислик бўйича таълим берилиши лозимлигини белгилаб олишимиз керак.

Шу жумладан, ҳозир тайёрланаётган 90-100 тага яқин мутахассисликдан қайси бири кераг-у, қайси бири керак эмаслигини ва янги замон талаб қилаётган янги мутахассисликларни аниқлаб олишимиз лозим.

Зарур мутахассисликлар бўйича давлат буюртмасини белгилаб олишимиз зарур.

Бугунги кунда 21 минг талабани давлат буюртмаси бўйича олий ўқув юртларига қабул қилиш белгиланган. Шу борада жиддий ўйлаб, қайси соҳаларга қанча давлат гранти берилади, қайси олий ўқув юртларида, қайси мутахассисликлар тайёрланади — шуни аниқлаб олиш ва шунга яраша давлат маблағини ажратиш зарур. Шу билан бирга, контракт асосида, яъни ўзининг ҳисобидан билим ва мутахассислик олмоқчи бўлганларнинг ҳам режаларини аниқлаб олишимиз зарур.

Тўртинчи масала. Замон талабига мос мутахассис тайёрламоқчи эканмиз, биринчи навбатда ўқув юртларимизнинг шакли, қиёфаси ва таркиби, моддий базаси ҳам замонавий бўлиши шарт. Ўқув юртларининг раҳбарлари ва домла-профессорларининг таъминоти ва иш ҳақи ҳам шу жумладан.

Бешинчи масала. Ўқув дастур ва программаларни замонавий талабларга мослаштириб, истиқбол ва келажагимизни кўзлаган ҳолда тузиб олишимиз ва жорий этишимиз зарур. Бугун ишлатилаётган ўқув программаларнинг оқсоқ ва заиф томонларини албатта инобатга олишимиз даркор.

Масалан, бугун олий ўқув юртларининг дипломи билан ҳаётга кираётганларнинг ишни ташкил қилиш, маъмурий соҳаларда, маркетинг ва менежмент, бошқарув, ижтимоий психология ва социология каби фанларда заиф томонлари алоҳида эътибор талаб қилади.

Олий ўқув юртини ислоҳ қилаётганда, уларнинг бошқа давлатлардаги олий ўқув юртлари билан алоқасини мустаҳкамлаш зарур. Ўз домлаларимиз билан чекланиб қолмай, четдан ҳам домлалар чақиришни йўлга қўйишимиз керак.

Юртимиз йигит-қизлари таҳсилнинг охирги йилларини тараққий топган давлатларнинг ўқув марказларига бориб ўқишларини ташкил қилишимиз мақсадга мувофиқ иш бўларди. Бунга ҳеч қандай мафкура аралашмаслиги керак. Шартномаларга ректорлар жавобгар бўлиши керак. Ректор ташқи иқтисодий масалаларни ўз зиммасига олиши зарур. Қайси давлат, қайси университетлар билан алоқа қилишни илмий кенгашлар ҳал этиши лозим. Чет давлатлардаги ўқув юртлари билан бирлашган илмий кенгашлар тузиш ҳам мақсадга мувофиқ бўлади.

Энг муҳим масалалардан бири шуки, домлаларнинг савияси ва билимини оширишга шарт-шароитлар туғдиришимиз керак. Домлалар, профессорлар, кафедра мудирлари ўз устида ишламаса, ўз соҳаси бўйича чет мамлакатларга илмий сафарларга бориб келмаса, тажриба алмашмаса, албатта, бундай аҳвол ўқув жараёнига ва унинг самарасига салбий таъсир қилади.

Етук савияли домлаларни тайёрлаш бўйича махсус бир фонд ташкил этиш керак. Биз шу фонд орқали домлаларни, Ўзбекистон профессорларини чет мамлакатларга юбориб, малакасини ошириб келишига имконият яратишимиз керак.

Улар чет элларда малакасини оширсин, донғи чиққан университетларда ўзлари лекциялар ўқисин, тажриба орттирсин, мана шундан кейин Ўзбекистоннинг обрўйи-номи оламга овоза бўлади, иншооллоҳ!

Ҳурматли халқ ноиблари!

Барчангизга маълумки, шу йил март ойида Вазирлар Маҳкамасининг фармойишига мувофиқ таълим тизимини ислоҳ қилиш, кадр тайёрлаш жараёнига замон талаб қилаётган туб ўзгартиришларни киритиш мақсадида махсус ҳукумат комиссияси тузилган эди. Тегишли вазирлик ва идоралар, олим ва мутахассислар бу масалалар устида анча иш олиб бордилар. Бунинг натижаси — бугун сиз, депутатлар муҳокамасига қўйилган кадрлар тайёрлашнинг миллий дастури ва таълим-тарбия бўйича тайёрланган қонуннинг янги таҳриридир.

Шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, таълим-тарбия соҳасида ислоҳотлар ўтказиш ва уларнинг асосий йўналишлари, талаблари ва мақсадларини аниқлаш ҳамда тегишли хулосаларни чиқаришда, бугунги муҳокама қилинадиган ҳужжатларда кенг жамоатчилигимизнинг фикр-мулоҳазалари, тавсия ва изоҳлари ифода топган десак, ҳеч қандай муболаға бўлмас.

Нега деганда, бу муаммонинг ечимини топиш, бу масалада аниқ режаларимизни белгилаб олиш, ҳеч шубҳасиз, бугунги ва эртанги ҳаётимиз ва истиқболимизнинг гарови эканини аксарият халқимиз англаб олмоқда.

Шунинг учун ҳам амалдаги таълим-тарбия тизимининг заиф томонларини, замон талаблари, жамиятимиз келажаги ва мақсадларига жавоб бермайдиган жиҳатларини чуқур тасаввур қилиш, эркин, бадавлат яшаётган мамлакатлар тажрибасини ўрганиш, ўз ўлкамизда юксак малакали, ҳар жиҳатдан етук кадрлар тайёрлаш дастуримизнинг асосий шарти бўлмоғи лозим.

Миллий дастур кўзда тутган таълим-тарбия тизимини ислоҳ қилиш, тубдан янгилашга қаратилган асосий тамойиллари ҳақида ва бу дастурни жорий этиш жараёнлари ҳақида алоҳида тўхталиб ўтмоқчиман.

Ҳаммамизга маълумки, ҳаётимизнинг барча соҳаларида ислоҳотларни ўтказиш, ўзбек модели деб ном олган ислоҳотлар сиёсатининг асослари бўлмиш беш тамойилнинг бирида ислоҳотларни босқичма-босқич ўтказиш вазифаси қўйилган. Олти йиллик мустақил ҳаётимиз бу муҳим тамойил бизнинг шароитимизда нақадар тўғри эканлигини тасдиқлади.

Шунинг учун таълим-тарбия соҳасида ҳам белгиланаётган ислоҳотларни ҳаётга тадбиқ қилишда мана шу принцип — ислоҳотларни босқичма-босқич ўтказиш принципи қўйилган.

Биринчи босқич — ўтиш даври бўлиб, у 1997—2001 йилларда, яъни 4 йил давомида жорий этилади. Бунда кадрлар тайёрлаш тизими салоҳиятини сақлаб қолиш, унинг ривожланиши учун ҳуқуқий-меъёрий, илмий-методик, молиявий-моддий шарт-шароитлар яратиш лозим. Бу босқичда асосан қуйидаги вазифаларни бажариш керак;

Миллий дастурни амалга оширишнинг бошланиши: янги талабларга жавоб бера оладиган педагог кадрларни тайёрлаш, ўқув стандартларини яратиш ва янги ўқув программалари устида ишлаш, умумтаълим мактабларини тузилиш жиҳатидан қайта қуриш, уч йиллик таълим (ўрта махсус ва касб-ҳунар билим юртлари, касб коллежи ва академик лицей) тизимига замин тайёрлаш узлуксиз таълим-тарбия тизимига асос соладиган тадбирларни амалга ошириш, ижтимоий ҳимояни кафолатлаш каби масалаларни ечиш босқичи.

Иккинчи босқич — 2001—2005 йилларни ўз ичига олади. Бунда миллий дастурни кенг миқёсда тўлиқ амалга оширишга эришиш даркор. Табиийки, тизим фаолиятининг самарадорлигини, меҳнат бозорини инобатга олиб, ижтимоий-иқтисодий шароитлардан келиб чиқиб дастур ғоялари ва қоидаларига керакли ўзгартишлар киритилади.

Учинчи босқич — 2005 ва кейинги йилларга мўлжалланган бўлиб, унда тўпланган тажрибаларни таҳлил этиш ва умумлаштириш асосида ўзгарувчан ижтимоий-иқтисодий шарт-шароитларни эътиборга олган ҳолда кадрлар тайёрлаш тизимини такомиллаштириш ва янада ривожлантириш зарур.

Биз шошилмасдан, асосий мақсаддан оғишмай, изчиллик билан миллий дастурни амалга оширишимиз лозим. Шундагина у умумий маданиятни юксалтиришга, фарзандларимизнинг жамиятда ўз муносиб ўрнини топишига хизмат қилади.

Уларнинг касбий ва таълимий дастурларни онгли равишда танлаш ва эгаллашлари учун ҳуқуқий меъёрларни, ташкилий, руҳий-педагогик шарт-шароитларни таъминлашга кўмаклашади. Йигит-қизларимизни жамият, давлат, оила олдида ўз масъулиятини чуқур англаб етувчи шахслар этиб тарбиялашга замин бўлиб хизмат қилади.

Умумлаштирган ҳолда кадрлар тайёрлаш тизимининг шаклланиши ва фаолият кўрсатишнинг **асосий тамойиллари,** менинг назаримда, қуйидаги вазифаларни ўз ичига олади:

— барча хил ва турдаги таълим муассасаларида юқори малакали мутахассислар тайёрлаш учун узлуксиз таълим, фан ва ишлаб чиқариш салоҳиятидан самарали фойдаланиш;

— давлат таълим стандартларини жорий этиш ва уларнинг фаолият кўрсатиш механизмини ишлаб чиқиш;

— ихтисосликлар, малака даражасига кўра мутахассисларга бўлган умумдавлат ва минтақавий талабларнинг истиқболини аниқлаш;

— таълим тизимини тузилиш ва мазмун жиҳатидан ислоҳ қилиш учун ўқитувчиларни ва мураббийларни қайта тайёрлаш;

— давлат ва ижтимоий муассасаларнинг касбга йўналтириш бўйича фаолиятини такомиллаштириш. Бунда касб танлашнинг бозор эҳтиёжлари ва имкониятларини эътиборга олиш зарур, токи ҳар бир шахс ўзига мос касбни эгаллай олсин.

— ўқувчи ёшларни ватанга садоқат, юксак ахлоқ, маънавият ва маърифат, меҳнатга виждонан муносабатда бўлиш руҳида тарбиялаш;

— таълим муассасаларини, биринчи навбатда умумтаълим мактабларини давлат томонидан молиявий ва моддий-техникавий тўлиқ таъминлаш меъёрларини ошириш ва унинг механизмини такомиллаштириш;

— кадрлар тайёрлаш тизими истеъмолчилари — корхоналар, муассасалар, фирмалар, ҳиссадорлик жамиятлари, банклар ва бошқа тузилмаларнинг имкониятларидан, биринчи навбатда, ўрта махсус касб-ҳунар ўқув юртлари ва олий ўқув юртларининг моддий ва молиявий базасини мустаҳкамлаш учун мумкин қадар кенгроқ фойдаланиш;

— кадрлар тайёрлаш ва таълим соҳасига чет эл сармоялари, халқаро донорлик ташкилотлари ва жамғармаларининг маблағларини жалб этиш;

— қонун доирасида ўқув режалари, дастурлари ва ўқитиш йўриқлари, таълимий хизматларини белгилашда таълим муассасаларига, биринчи навбатда, олий ўқув юртларига мустақиллик бериш ва ўзини-ўзи бошқариш усулларини жорий этиш.

Табиийки, бундай мураккаб вазифаларни амалга оширишда давлат ва жамиятнинг масъулияти алоҳида аҳамият касб этади.

Давлат ва жамият кадрлар тайёрлаш тизимини узлуксиз ривожлантириш ва такомиллаштириш кафили бўлиши зарур. Улар юқори малакали, рақобатга қодир мутахассислар тайёрлаш бўйича таълим муассасаларининг фаолиятини уйғунлаштириши лозим.

Ҳурматли депутатлар!

Маълумки, халқ таълимининг асосий бўғинини узлуксиз таълим тизими ташкил этади. Шу сабабли бу масалага алоҳида диққат-эътибор қаратиш даркор. Узлуксиз таълимни давлат таълим стандартлари ва тегишли таълим дастурлари билан таъминлашда аввало уларнинг жаҳон талаблари даражасида бўлишига, юксак маънавият заминида қурилганига асосий эътибор бериш керак.

Шунинг учун ҳам умумтаълим дастурларини **мактабгача тарбия, бошланғич, умумий таълим ва мактабдан ташқари таълим** тарзида тузсак, мақсадга мувофиқ бўлади.

Бунинг учун қуйидаги тизимни асос қилиб олсак, кўзланган натижаларга эришамиз, деб ўйлайман.

Биринчи. Мактабгача таълим. Уч ёшдан бошланиб, олти-етти ёшгача оилада, болалар боғчасида ва мулкчилик кўринишидан қатъи назар, бошқа хил таълим ташкилотларида олиб борилади.

Иккинчи. Бошланғич таълим. 1-4 синфларни ўз ичига олади ва бунда ўқиш олти-етти ёшдан бошланади.

Учинчи. Умумий таълим. Бунда ўқувчиларга 5—9-синфлар доирасида билим ва тарбия берилади.

Алоҳида таъкидлаб ўтишимиз керак: умумтаълим мактаби барчамиз учун мажбурий бўлиб, уларда болаларимизга умумий билим асосларини чуқур ўргатишимиз керак, том маънода фарзандларимизнинг дунёқарашини шакллантириш ва кенгайтиришимизга асос солишимиз керак.

Тўртинчи. Ўрта махсус билим ва касб-ҳунар таълими. Ўқиш муддати 3 йилдан кам бўлмаган академик ва касб-ҳунар лицейлари ва коллежлари.

Бешинчи. Олий мутахассислик таълими одатда ўн саккиз-ўн тўққиз ёшдан бошланиб, тўрт йилдан кам бўлмаган муддатда давом этади.

Олий мутахассислик таълими **бакалаврлик** ҳамда **магистратурага** бўлинади.

БАКАЛАВРЛИК — йўналишлардан бири бўлиб, базавий олий таълим бериш демакдир. Унда ўқиш камида 4 йил давом этиб, у олий маълумот ва таянч мутахассислик дипломини олиш билан тугайди.

Магистратура — аниқ мутахассислик бўйича олий касбий таълим бўлиб, бакалаврлик негизида камида икки йил давом этади. Ундаги таҳсил якуний квалификацион давлат аттестацияси ва магистрлик диссертациясини ҳимоя қилиш билан ниҳоясига етказилади.

Шу билан бирга, биз ўз эҳтиёжларимиз ва ички шароитларимиздан келиб чиқиб, узлуксиз таълимнинг расмий тизимида якунловчи бир босқични ҳам жорий этишимиз керак. Бу босқич икки даражага бўлинади, яъни аспирантура ва докторантурадан иборат бўлади.

Аспирантура — ниҳоясига етказилган магистралик негизида 3 йил давом этади.

Аспирантуранинг мақсади — муайян мутахассисликлар бўйича олий квалификацияли илмий ва илмий-педагогик кадрларни шакллантириш. Аспирантура академик ва квалификацион имтиҳонлари ҳамда номзодлик диссертацияларини ҳимоя қилиш билан якунланади. Бу якунларга кўра танланган мутахассислик бўйича «Фан номзоди» илмий даражаси берилади.

ДОКТОРАНТУРА — фан номзоди илмий даражаси негизида 3 йил давом этади, диссертация ҳимоя қилиш билан якунланади. Якунга кўра танланган мутахассислик бўйича «Фан доктори» илмий даражаси берилади. Бошқача айтганда, бу соҳада аввалги тартиб сақланиб қолади.

Булардан ташқари, янги тизимда **қўшимча касбий таълим** — қайта тайёрлаш ва малака ошириш масаласига ҳам катта эътибор берилиши керак.

Азиз юртдошлар!

Таълим-тарбия соҳасини ислоҳ қилаётганда бир муҳим масалага катта эътибор бериш лозим.

Болаларимизни неча ёшдан ўқишга қабул қилиш маъқул.

Олимларнинг фикрига кўра, нормал ривожланган болаларни 6 ёшдан мактабга қабул қилиш уларнинг ақлий, руҳий ва жисмоний камолотида, ўқув дастурларини яхши ўзлаштиришида ижобий самара беради.

Айни замонда, болаларни 6 ёшдан ўқишга жалб этишда уларнинг ҳар бирига алоҳида ёндошиш, биринчи навбатда, уларнинг саломатлиги ва зеҳни, шуури қай даражада шаклланганлиги эътиборга олиниши лозим.

Шу билан бирга мутахассислар ўтказган илмий тадқиқотлар шуни кўрсатдики, болаларимизнинг 10-30 фоизи юқорида айтилган сабабларга кўра, ҳозирги кунда 6 ёшдан мактабга боришга тайёр эмас. Айниқса, бу ҳол қишлоқ шароитида ўсаётган болаларнинг тахминан 50 фоизига тегишлидир. Жисмоний ва ақлий томондан ҳали тўлиқ шаклланмаган болаларнинг 6 ёшдан мактабга мажбуран қабул қилиниши уларнинг ўқиш давомида ўз ожизлигини сезиши ва қийналишига олиб келиши мумкин.

Агар биз болаларимизнинг ҳар қайсисининг хусусиятларини алоҳида эътиборга олмай, барчасини 6 ёшдан ўқишга жалб этишни мажбурий қонунлаштириб қўйсак, улардан анчагина қисмининг тарбиясига салбий таъсир ўтказишимиз мумкин. Биринчи синфга 6 ёшдан ўқишга борган боладан ёнидаги болага нисбатан жисмонан, руҳан ва ақлан тайёргарлик бўлмаса, бу болада мутелик, қўрқоқлик, ўз кучига ишонмаслик, ношудлик авж олади, бошқалар олдида у ўзини камситилган ҳис қила бошлайди.

Юқоридагиларни назарда тутиб, болаларнинг жисмоний ва ақлий етуклигини эътиборга олган ҳолда, уларни 6-7 ёшдан қабул қилиш мақсадга мувофиқ, деб ўйлайман.

Азиз дўстлар!

Бир нарсани олдиндан англаб олишимиз керак. Миллий дастурни амалга оширишдаги энг оғир, энг мураккаб ва энг нозик масала — 3 йиллик таълим муассасаларини ташкил этишда ва бу поғонада болаларимизга билим бериш ва касб-ҳунарга ўргатиш муаммоларидир.

Таълим-тарбия тизимини такомиллаштирар эканмиз, биринчидан, 3 йиллик таълимнинг мазмун-моҳиятини аниқлаштириб олишимиз керак.

Янги — ўзимизга хос миллий тизимга ўтишнинг асосий моҳияти шундан иборатки, таянч умумтаълим босқичини тугатган ўқувчига ўзининг хоҳиш-иродаси ва интилишига қараб икки турдаги уч йиллик ўрта махсус ўқув юртларида таълимни мажбурий-ихтиёрий давом эттиришга имконият яратишдир.

Назарда тутилган **биринчи турдаги** билим муассасаларини **ўрта махсус билим юртлари** (академик лицейлар) деб атасак мақсадга мувофиқ бўлади. Чунки 9 йил давомида мактабларда ўқувчилар умумий таянч маълумоти олсалар, ўрта махсус билим юртларида улар ўзи танлаган таълим йўналиши бўйича билимини ошириш ва муайян олий ўқув юртига кириш учун аниқ мақсадга йўналтирилган фанларни мукаммал ўрганишга қаратилган махсус билим олиш имкониятига эга бўладилар.

Иккинчи турдаги 3 йиллик ўқув юртларини эса **ўрта махсус касб-ҳунар ўқув юртлари** (коллежлар) деб атасак тўғри бўлади. Чунки, унда талабаларга ўзлари танлаган касб-ҳунар йўналишлари бўйича махсус билим берилади ва касб-ҳунар ўргатилади.

Мазкур ўқув юртлари замонавий жиҳозланганлиги, ўқитувчи-педагоглар савияси, ўқиш жараёнининг ташкил этилиши ва талабаларга камида 2-3 замонавий касб-ҳунар бера олиши билан олдинги ПТУлардан тубдан фарқ қилиши керак.

Шундай қилиб, бу икки турдаги 3 йиллик махсус таълим йўналишларини ёшларимиз ўз иқтидорларидан ва истакларидан келиб чиқиб, ихтиёрий танлайдилар.

Шу тариқа ёшларнинг бирон-бир шаклда билимларини такомиллаштириш, муайян касб-ҳунар эгаси бўлиб етишишлари учун шароит яратилади.

Ўқувчиларга 12 йиллик умумий ва ўрта махсус таълим бериш давлат томонидан кафолатланади. Бу ёшларнинг билим олишлари ёки ҳунар ўрганишларидан ташқари, уларни бозор иқтисодиёти шароитида ижтимоий ҳимоя қилишни таъминлайди.

Миллий дастурни амалга оширишнинг **иккинчи мураккаб томони** шундаки, бунда ҳар бир ҳудуднинг ўзига хос, жўғрофий, этник хусусиятларидан ва эҳтиёжидан келиб чиқиб, болаларнинг ота-оналар бағрида ўқиши, касб-ҳунар эгаллаши таъминланади ва шу билан бирга бу билим юртлари ўша ҳудуднинг маданий-маърифий марказига айланиши лозим.

Ўзингизга маълум, узоқ қишлоқларда яшовчи ота-оналар фарзандларини ўз бағрида олиб қолишни истайди. Айнан шундай ҳолатларни ҳам инобатга олиб, жойларда 3 йиллик замонавий махсус касб-ҳунар ўқув юртлари ташкил этилиши лозим.

Ушбу масалани пухта ҳал қилиш мақсадида Меҳнат вазирлиги, Макроиқтисодиёт ва статистика вазирлиги, Олий ва халқ таълими вазирликлари иштирокида вилоятларда, туманларда маҳаллий ҳокимият вакиллари билан биргаликда демографик вазият, мактаблар, ўрта махсус ўқув юртлари, ҳунар-техника билим юртларининг жойлашиши, уларнинг моддий-техник базаси, ўқитувчиларнинг салоҳияти, имкониятлари ва бошқа кўрсаткичларини ниҳоятда чуқур ўрганиб чиқишлари керак.

Дастурни татбиқ этишнинг **учинчи мураккаб томони** махсус билим юртларида дарс беришга ярокли ўқитувчиларни тайёрлаш масаласидир. Мавжуд мактаблар, билим юртлари ўқитувчилари бу ишга тайёр эмаслиги равшан.

Шунинг учун барча педагогика институтлари ва университетларда 3 йиллик билим юртлари учун домлаларни тайёрлайдиган махсус факультетларни ташкил этиш лозим.

Шу билан бирга ҳар бир вилоятда 3 йиллик билим юртларида ишлаши мумкин бўлган мактаб ўқитувчиларининг малакасини оширишни ва қайта тайёрлашни йўлга қўйувчи алоҳида марказлар очиш зарур бўлади.

Юқоридаги муаммолар ва мураккабликларни ҳал қилиш мақсадида янги ташкил этиладиган 3 йиллик махсус ўқув юртларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, молиявий ва таъминот манбаларини излаш муҳим аҳамиятга эга. Бу борада ташқи инвестицияларни кенгроқ жалб этиш, бошқа манбалар: ҳомийлик, маҳаллий бюджет ва бошқа бюджетдан ташқари манбалардан унумли фойдаланиш йўлларини излаш керак.

Дастурнинг **тўртинчи** мураккаб томони ўқув жараёнини ташкил этиш, таълим мазмунини белгилаш, уларни махсус дастурлар, дарсликлар, ўқув қўлланмалари билан таъминлаш масаласидир.

Бу ерда тамомила янгидан ташкил этилаётган 3 йиллик махсус билим юртларининг 1, 2, 3-курсларида нималар ва қандай ихтисосликлар ўқитилади, маҳаллий ва замонавий эҳтиёжлардан келиб чиқиб, талабаларга қандай касб-ҳунарлар берилади, деган қатор масалаларни ҳал қилиш тақозо этилади. Шу асосда оптимал давлат таълим стандартларини ишлаб чиқиш ҳамда жорий этиш зарурати пайдо бўлади.

Мазкур ишларга мамлакатимизнинг йирик олимларини, тажрибали, юқори малакали амалиётчи ўқитувчилар, хорижий экспертларни кенг жалб этиш лозим.

Ҳурматли халқ ноиблари!

Мен ўйлайманки, барчангизни қизиқтирадиган масалалардан энг каттаси — миллий дастурни амалга ошириш учун керакли маблағ ва харажатлар ҳажми ва уларнинг манбаларидир. Дастурни қабул қилиш ва жорий этишдан олдин бу саволга жавоб топишимиз керак албатта.

Молия вазирлигининг ҳисоб-китоблари бўйича кадрлар тайёрлаш миллий дастурини жорий этишда давлат бюджетида қўшимча сарф-харажатларнинг ҳажми ўтиш даврининг ўзида тахминан 65 миллиард сўмни ташкил этади.

Кўриб турибсизки, халқ таълимини тубдан ислоҳ қилиш, мазкур дастурни амалга ошириш биздан ниҳоятда катта куч, маблағ ва имконият талаб қилмоқда. Лекин истиқболимиз, иқболимиз кўзи билан қараганда, ҳам иқтисод, ҳам сиёсат, ҳам маънавият нуқтаи назаридан бу сарф-харажатларга назар ташласак, ундан келадиган манфаат ҳар қандай харажатларни қоплаши ва оқлаши муқаррар.

Ишончим комилки, Ўзбекистоннинг бугунги салоҳияти ва иқтисодий ҳолати, халқимизнинг ақл-заковати ва иродаси бу ўта масъулиятли, шу билан бирга шарафли, оддий тил билан айтганда, эл-юртимизнинг фаровон ва бахтли келажагини ҳал қилувчи вазифани муваффақиятли адо этишга замин ва имкон беради.

Азиз ватандошлар!

Бизнинг аждодларимиз ҳамиша узоқни кўзлаб яшаган. Миллат, Ватан, халқ истиқболи деган муқаддас тушунчалар ҳаммавақт қалбимизнинг тўридан жой олиб, ҳар биримизнинг хаёлимизда, онгимизда чарх уриб туриши даркор.

Чинакам халқ бўлсак, чинакам миллат бўлсак, улкан, қудратли дарёга айланайлик, фарзандларимизга ўзгалар ҳавас қиладиган озод ва обод Ватан қолдирайлик.

Биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси тўққизинчи сессияси тўғрисида

АХБОРОТ

(Давоми. Боши 1-бетда).

тоннинг бутун халқ хўжалигини янада юксалтириш, республиканинг интеллектуал салоҳиятини ўстириш, мамлакат қудратини ошириш, унинг мустақиллигини мустаҳкамлаш тўғрисидаги ғамхўрлик натижаси эканини мамнуният билан қайд этдилар. Нотиқлар бу ҳужжатларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаган ҳолда, уларни такомиллаштиришга оид бир қанча таклифларни киритдилар. Парламент Кадрлар тайёрлаш миллий дастурини тасдиқлади, таълим тўғрисидаги қонунни қабул қилди ва Вазирлар Маҳкамасига уларни амалга ошириш тадбирларини ишлаб чиқиш ва ҳаётга жорий этишни топширди.

Сессиянинг биринчи иш куни кечки мажлиси Конституциявий суд раиси, Фуқаролар ҳуқуқий тарбиясини яхшилаш масалалари бўйича комиссиянинг ишчи гуруҳи раҳбари Б.Эшоновнинг Жамиятда ҳуқуқий маданиятни ошириш миллий дастури лойиҳаси тўғрисидаги маърузаси билан бошланди. Самарқанд вилояти ҳокими А.Мардиев, Ўзбекистон Фанлар академияси Қорақалпоғистон бўлими Тил ва адабиёт институти бўлим мудири Х.Ҳамидов, «Миллий тикланиш» газетасининг бош муҳаррири, «Миллий тикланиш» демократик партияси раиси И.Ғафуров сўзга чиққанидан сўнг Дастур тасдиқланди.

Сўнгра депутатлар Миллий хавфсизлик концепциясини кўриб чиқишга киришдилар. Олий Мажлиснинг Мудофаа ва хавфсизлик масалалари қўмитасининг раиси Б.Наимовнинг маърузаси ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Стратегик ва минтақалараро тадқиқотлар институти директори М.Раҳмонқулов,Нукус тумани ҳокими У.Хўжаназаров, Олий Мажлис ҳузуридаги Амалдаги қонунлар мониторинги институти директори А.Турсунов сўзга чиққанидан сўнг бу ҳужжат ҳам тасдиқланди.

Олий Мажлис Иқтисодий ислоҳотлар ва тадбиркорликни ривожлантириш қўмитасининг раиси А.Йўлдошев сессия иштирокчиларига Ўзбекистон Республикаси божхона кодекси ва бож тарифлари тўғрисидаги қонун лойиҳалари ҳақида ахборот берди. Бу икки ҳужжат лойиҳаларини муҳокама қилишда Бухородаги «Пахтасаноатсотиш» акционерлик жамияти бошқаруви раиси М.Умаров, Шеробод тумани қишлоқ хўжалик техникаси билан таъминлаш ва таъмирлаш бирлашмасининг бошлиғи Х.Пайғамов, Ўрта Чирчиқ туманидаги темир-бетон буюмлар заводи директори В.Халилов,Андижон шаҳри ҳокими А.Собиров, «Ўзбекистон темир йўллари» давлат акционерлик компанияси поездлар ҳаракати хавфсизлиги бўйича бош тафтишчиси С.Турдиқулов, Нарпай тумани, Бобур номидаги агрофирма раиси С.Ҳабибов иштирок этди. Парламент божхона кодексини тасдиқлади ва бож тарифи тўғрисидаги қонунни қабул қилди.

Иқтисодий ислоҳотлар ва тадбиркорликни ривожлантириш қўмитаси котиби Т.Файзуллаев Давлат божхона хизмати тўғрисидаги қонун лойиҳаси ҳақида маъруза қилди. Маъруза юзасидан Учқўприк тумани ҳокими А.Йўлбарсов, «Шерободсувхўжаликқурилиш» трестининг бошқарувчиси М.Бойкелдиев, Қизилтепа тумани ҳокими Т.Фатуллаев сўзга чиқди. Бу қонун ҳам қабул қилинди.

Бюджет, банк ва молия масалалари қўмитасининг раиси А.Аҳадов Давлат солиқ хизмати тўғрисидаги қонун лойиҳаси ҳақида маъруза қилди. Паркент тумани ҳокими Т.Холтоев, Уйчи туманидаги «Ипакчи» акционерлик жамиятининг раиси Т.Сатторов сўзга чиққанидан сўнг қонун қабул қилинди.

* * *

30 август куни биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг тўққизинчи сессияси ўз ишини давом эттирди.

Парламент мажлисида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов иштирок этди.

Сессияни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Раиси Э. Халилов бошқарди.

Депутатлар Қонунчилик ва суд — ҳуқуқ масалалари қўмитаси раисининг ўринбосари Ф. Муҳиддинованинг Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик-процессуал кодекси лойиҳаси ҳақидаги маърузасини иккинчи ўқишда тингладилар.

Кодексни муҳокама этишда Ховос тумани ҳокими Р. Турдиев, Гурлан туманидаги «Намуна» жамоа хўжалиги раиси Т. Ортиқов, Ёзёвон тумани ҳокими Ҳ. Аҳмадалиев иштирок этдилар. Парламент Фуқаролик-процессуал кодексини тасдиқлади.

Олий Мажлис Хўжалик-процессуал кодекси лойиҳасини иккинчи ўқишда кўриб чиқди. Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитаси раиси Н. Исмоилов маъруза қилди. Улуғнор тумани ҳокими П. Мамақов, Ўзбекистон Халқ демократик партияси Сурхондарё вилоят кенгашининг биринчи котиби Ҳ. Эрматов, Самарқанд кимё заводи директори О. Қиличев, Беруний тумани шифохонаси жарроҳлик бўлими мудири Б. Оразалиев нутқларидан сўнг Кодекс тасдиқланди.

Олий Мажлис парламентнинг Матбуот ва ахборот қўмитаси раиси Ў. Ҳошимов маърузасидан сўнг Оммавий ахборот воситалари тўғрисидаги Қонун лойиҳасини биринчи ўқишда маъқуллади. Ушбу Қонун лойиҳаси умумхалқ муҳокамаси учун матбуотда эълон қилинади.

Депутатлар Ўзбекистон Республикасининг қонунларини тайёрлаш тўғрисидаги Қонунни иккинчи ўқишда қабул қилдилар. Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитаси раиси Н. Исмоилов мазкур Қонун лойиҳаси ҳақида маъруза қилди. Музокараларда Меҳнат ва аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш қўмитаси раисининг ўринбосари М. Содиқова, Оҳангарон тумани ҳокими У. Иброҳимов, «Муборакгаз» газ конлари бошқармаси бошлиғи И. Келеш иштирок этдилар.

Аграр, сув хўжалиги масалалари ва озиқ-овқат қўмитаси раисининг ўринбосари М. Икромов озиқ-овқат маҳсулотларининг сифати ва хавфсизлиги тўғрисидаги Қонун лойиҳаси тўғрисида маъруза қилди. Мазкур Қонун лойиҳаси бўйича Қува тумани, Ш. Рашидов номидаги «Анор» жамоа хўжалиги раиси М. Сайфуддинова, «Янгийўлёғмой» ҳиссадорлик жамияти раиси М. Худоёров, «Конструктор» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директори А. Ғуломмаҳмудов сўзга чиқдилар. Қонун қабул қилинди.

Ислом Каримовга сўз берилади. Президент парламентга «Ўзбекистон белгиси» кўкрак нишонини таъсис этиш тўғрисида»ги Фармонни тасдиқлаш учун тақдим этади. Мазкур нишон Ватаннинг нуфузи, шон-шарафини улуғлаш йўлида хизмат қилаётган, Ўзбекистонда келажаги буюк давлат яратиш ишида фаол иштирок этаётган шахсларни рағбатлантириш мақсадида таъсис этилади.

Олий Мажлис бу Фармонни якдиллик билан тасдиқлайди.

Олий Мажлис айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритди. Ўзбекистоннинг бошқа давлатлар билан тузган Шартнома ва Битимларини ратификация қилиш, республиканинг бир қанча халқаро конвенцияларга қўшилиши ва халқаро декларацияларни маъқуллаш тўғрисида ҳамда бошқа ҳужжатларни тасдиқлаш ҳақида қарор қабул қилди.

Тўққизинчи сессия котибияти раҳбари, Ширин шаҳри ҳокими И. Эрбеков депутатларга мазкур сессия номига келган хат ва мурожаатлар ҳақида ахборот берди.

Парламент У. Аширбековни ўз аризасига биноан Олий Мажлис Раиси ўринбосари вазифасидан озод қилди, республика Олий суди ва Олий хўжалик суди таркибларига ўзгартишлар киритди ҳамда ўз ваколатига доир бошқа масалаларни кўриб чиқди.

Шу билан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг тўққизинчи сессияси ўз ишини якунлади.

ИСТИҚЛОЛ НИҲОЛЛАРИ МЕВАГА КИРА БОШЛАДИ

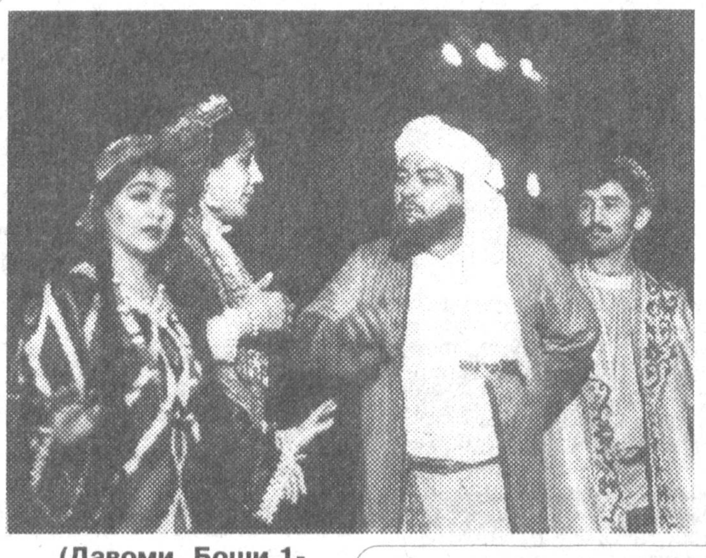

(Давоми. Боши 1-бетда).

● Насиба ЙЎЛДОШЕВА: «Қизим ҳозир мадҳиямизни шундай бийрон айтадики, илоҳим кўз тегмасин сенга деб Аллоҳдан илтижо қиламан. Бу йил ҳам энг биринчи бўлиб мадҳияга қўшилди. Оиламиз билан айтдик. Қандай ифтихор бу!»

Мадҳиямиз янграши билан осмонда минг бир хил юлдузлар бодраб кетди. Катта мушакбозлик узоғу яқиндан келган меҳмонларни ҳаяжонга солгани шубҳасиз.

Мусиқа садолари янгради. Ўзбекистон ҳақидаги, унинг келажаги ҳақидаги дилбар қўшиқлар жаранглади. Чиндан ҳам шу куни ҳар биримиз дилдан «Эй азиз юртим, ҳуррият, байрам муборакдир сенга» деб такрорладик. Такрорлаганда ҳам чин юракдан такрорладик. Ушбу шукронанинг инсон манфаатлари йилида айтилишининг эса алоҳида мазмуни, моҳияти бор. Ахир бу йил озмунча юмушлар амалга оширилдими! Уларнинг ҳаммаси инсон учун. Демак сиз учун, биз учун бунёд этилди, яратилди, яратилмоқда.

Болалари шодон юртнинг эртаси буюк бўлади. Шу оқшомда қўшиқ айтиб ўйинга тушган, кўзимизни қувнатган болажонларимиз озод юрт болалари эканлигининг ўзиёқ бир олам фараҳ бахш этади. Болаларнинг бийрон-бийрон қўшиқлари барчамизни бахтли онларга, болаликка етаклаган бўлса ажаб эмас.

Юртимизнинг ўз ўтмиши, ўз расм-русумлари, ўз удумлари бор. Айниқса карнай-сурнайларнинг садосию ноғора-чилдирмаларнинг такатумлари садо берганда қайси ўзбек бефарқ қолади. Байрам оқшомида халқимизнинг буюк ўтмиши, азиз қадриятларини яна бир бор кўрдик. Айниқса Аму соҳилларидан келган қардош қорақалпоқ санъаткорлари саҳнани тўлдирганда, фарғоналик фольклор усталари томоша кўрсатганда, сурхон садолари атрофни тутганда севинчимиз бир олам бўлди. Намангану Қашқадарё, Жиззаху Самарқанд, Андижон, сирдарёлик санъаткорлар булбулдек сайради. Барчанинг тилида юрт мадҳи, барчанинг қўшиғида истиқлол.

Бу йилнинг яна ўзига хос белгиларидан бири юртимизнинг икки қадим шаҳри, инсоният тараққиётининг икки улуғ бешиги Хива билан Бухоронинг 2500 йиллик тўйларининг нишонланишидир. Шу сабабли ҳам саҳнада буюк муҳаддис Имом ал-Бухорий, Жалолиддин Мангубердининг юртдошлари мардона куйлаганда, майдоннинг икки четидаги катта экранларда Бухоро билан Хиванинг тасвири акс этганда вужудимизда чексиз эҳтиром туйдик. Бу ота-боболаримизнинг ўлмас санъатига, маҳоратига; Минораи Калон, Масжиди Калон, Чорминор, Исломхўжа минораси, Калтаминор, Тошҳовли, Паҳлавон Маҳмуд мақбарасини тиклаган усталарга, меъморларга юрак таъзимимиз, таҳсинимиз ҳамдир. Хива ва Бухоро бу ўзбек деган халқнинг қанчалар буюк тарихи борлигидан ҳикоя қилувчи мангу обидалар шаҳридир.

Бухоро куйлади
ўтмишдан қўшиқ,
Хиванинг ҳар
куни Амудек жўшиқ.
Борми биронта дил
бўлмаган ошиқ?!
Нур берди ўтмишим
кўзга бу оқшом.

Куйлади Хоразм
«Лазги»ни ёниб,
Рақс этди дарёлар
мавжга тўлғаниб,
Гўё дер: турмасмиз
аста қизғониб,
Топган-тутганимиз
сизга бу оқшом.

Ҳа, бу оқшомда ҳамма нарса биз учун, Ўзбекистон аҳли учун бўлди. Бу қўшиқларнинг баланд пардаларда янграши, раққосаларнинг дилдор хиромлари тинчлик меваси эканлигини ҳаммамиз сезиб турдик! Шу сабабли ҳам майдонда тинчлигимиз посбонлари — аскарларимиз пайдо бўлганида гулдурос қарсаклар янгради. Уларнинг тилларида юрт таърифи, садоқат қўшиқлари шунчалар сержаранг бўлди. «Бу менинг чаманим, бу менинг жон-таним, бу менинг Ватаним Ўзбекистоним» деб куйлади улар.

Ўзбекистонни худди гулдастага менгзайдилар. Бу гулдаста унинг бағрида яшайдиган турли миллат вакилларидир. Ватанимиз бағрида корейсу қозоқ, қирғизу уйғур, русу украин, тожигу туркман — қўйингчи юздан ортиқ миллат вакиллари эмин-эркин яшайдилар. Мустақиллик майдонида янграган озод Ватан ҳақидаги қўшиқлар ана шу дўстликни, қардошликни, бирдамликни улуғлади.

Қатрада ҳамиша акс этар қуёш,
Бахтимиз — дўстликда азиз ватандош,
Қўлни қўлга бергил, эй қарию ёш,
Ибрат бўл, ўғилу қизга бу оқшом!

Кунлар ўтаверади, ўтган сари бизни бахтли келажак сари элтаверади. Биз эса яратгувчи бунёдкор қўлимиз билан келажагимизнинг улуғвор биносига ғишт қўйиб бораверамиз.

Йиллар ниҳоятда чопқир, ниҳоятда илдам. Бугун Мустақиллигимизга олти йил тўлди. Шу шуълалар гувоҳ, майдонни тўлдирган одамлар гувоҳ, минглаб хорижлик меҳмонлар гувоҳ, истиқлолимизнинг абадиятига чин гувоҳ бўлайлик! Ушбу ният ҳар бир юртдошимнинг юрагида юлдуздек порлаганига иймонимиз комил!

Мустақиллигимизнинг 6 йиллиги тантаналарида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Раиси Эркин Халилов, Республика Бош вазири Ўткир Султонов, бош вазирнинг биринчи ўринбосари, мазкур байрамни ўтказиш ташкилий қўмитаси раиси Исмоил Жўрабеков, Президентнинг давлат маслаҳатчилари, Олий Мажлис Раисининг, Бош вазирнинг ўринбосарлари, Тошкент шаҳар ҳокими Козим Тўлаганов қатнашди.

* * *

Мустақиллик байрами шодиёналари эртаси куни бутун шаҳримизда давом этди. Тошкентнинг барча майдонларида санъаткорларнинг чиқишлари, мароқли учрашувлар, сайиллар то кечгача давом этди. Ҳамманинг дилида шукуҳ, кўзларида бир олам қувонч зоҳир эди ушбу кун. Мустақиллик байрами тантаналари шодиёналари узоқ вақт қалбларимизда сўнмас акс-садо беради.

Темур УБАЙДУЛЛО.

СУРАТЛАРДА: Мустақиллик майдонидаги байрам тантаналаридан лавҳалар.

Рустам Шарипов олган суратлар.

Инсон манфаатлари йили

«СЕРГЕЛИ» БОҒИ

Сергелиликлар республикамиз Мустақиллигининг олти йиллигига бағишланган шодиёна кунларини истиқлол байрами арафасида ўз эшикларини очган «Сергели» маданият ва истироҳат боғида ўтказдилар.

— Инсон манфаатлари йили деб эълон қилинган жорий йилнинг бошидан Тошкентда бир неча минглаб квадрат метр уй-жойлар, янги саноат иншоотлари, ишлаб чиқариш линиялари, бозорлар, гузарлар, савдо ва маданий мажмуалар, шунингдек «Жар» спорт-соғломлаштириш мажмуаси, «Юнусобод» ёпиқ теннис корти, ҳайвонот боғи сингари йирик иншоотлар фойдаланишга топширилди, — деди боғнинг тантанали очилиш маросимида сўзга чиққан Тошкент шаҳар ҳокими Козим Тўлаганов. — Ана шу иншоотларнинг ҳаммаси республикамиз улуғ тўйига яхши совға бўлди. Тошкентликларга яна бир байрам совғаси — Сергели туманида бунёд этилган дастлабки дам олиш оромгоҳи эса одамларнинг мириқиб ҳордиқ чиқарадиган ва маънавий дунёсини бойитадиган яна бир ажойиб гўша бўлиб қолади...

Ҳозирги пайтда Сергели шаҳримизнинг йирик туманларидан бирига айланди. Унинг бағрида қад ростлаган Сергели, Йўлдош, Қурувчи турар жой даҳаларида кўплаб саноат, маданий-маиший, хизмат кўрсатиш иншоотлари кенг тармоқ ёзган. Кейинги икки-уч йил мобайнида туман ҳудудида шаҳримиздаги энг катта деҳқон бозори ва автомобиль бозори бунёд этилди, савдо ярмаркаси ишламоқда, иккита супермаркет магазини очилди, қарийб ҳар бир мавзеда гузарлар ишламокда.

Туманда ҳар бир байрамнинг сергелиликлар ёдида бирон бир воқеа билан эсда қоладиган даражада нишонлаш яхши анъанага айланган. Республика Мустақиллигининг беш йиллиги санасида бу ерда турли ижтимоий-маиший хизматлар ва дам олиш гўшасини ўз ичига олган Бахт уйи мажмуаси фойдаланишга топширилган эди. Истиқлол байрамининг олти йиллик шодиёнаси кунларида эса бу ерда маданият ва истироҳат боғи очилди.

— Яқин-яқингача бутун туманимизда унчалик катта бўлмаган дам олиш гўшаси Йўлдош шаҳарчада бор эди холос, — дейди туман ҳокимининг ўринбосари Т.Содиқов. — Лекин транспорт хизмати яхши йўлга қўйилганлиги боисидан барча сергелиликлар ўзларининг бўш вақтларини ана шу ерда ўтказиш учун Сергели даҳасидаги бир қанча мавзеларни босиб шу Йўлдош шаҳарчага келишар эди. Ҳозирги боғ ўрнида «Ўзбекистон темир йўллари» давлат акциядорлик жамиятининг таъмирлаш-қурилиш бошқармасига қарашли бўлган қаровсиз ҳудуд бор эди. «Паркентсувқурилиш» тресті, 3-кўчма механизациялашган жамланма, «Камон» акциядорлик жамияти, «Камолот» ва «Кавсар фидойи» хусусий фирмалари қурувчиларининг саъй-ҳаракатлари туфайли ана шу ташландиқ жой қисқа муддат ичида тозаланди ва олти ой мобайнида бу ерда тўртта кўл бунёд этилди. 4 минг томошабин ўрнига эга бўлган очиқ саҳна майдони қурилди. Кўлларни сув билан таъминлаш мақсадида чуқурлиги 30 метрдан иборат иккита қудуқ қазилди. Бу ҳудуди 7,4 гектар майдонни эгаллаган боғ теграсининг биринчи навбатидир. Келгуси йилнинг биринчи ярмида ана шу иншоот тўлалигича фойдаланишга топширилади...

Истироҳат боғи ўзининг дастлабки ҳордиқ чиқарувчиларини кутиб олди. Унга кирган ҳар бир киши боғнинг ажойиб манзарасига маҳлиё бўлмай қолмайди. Бу ердаги майда кўлчаларда сузиб юрган ғозлар дейсизми, «тоғ қояларидан» оқиб тушаётган зилол сувлар дейсизми, боғнинг рамзий дарвозалари дейсизми, хуллас бу ердаги барча шароитлар ва табиий манзаралар дам олувчиларга манзур бўлади. Бироз юргач катта саҳна майдонига дуч келасиз. Кўлнинг ўнг томонида эса фаввора зилол сувларни юқорига отмоқда. Чап томонда эса икки қаватли қаҳвахона жойлашган. Бу ерда нафақат дам олиш мумкин, балки антиқа таомларни тановул ҳам қилиш мумкин.

Бундай ғайритабиий, одамларни ўзига ром қиладиган ажойиб манзараларни ҳамшаҳарларимизга ўзининг «Антиқа» ресторани билан машҳур бўлган Олим Юнусов бошчилигидаги «Кавсар фидойи» хусусий фирмасининг қурувчилари бунёд этишди.

Ҳа, Сергели тумани йилдан-йилга кенгайиб, ўзига хос чирой очиб бормоқда. Бу ерда ана шу истироҳат боғи билан бир қаторда байрамга янги мактаб ва оилавий шифохона ҳам очилди. Йил охиригача кўп тармоқли шифохона ишга туширилади. Туманни юксалтиришнинг бош режасига кўра Сергели мавзесини 12-мавзегача кенгайтириш ва келгуси йили 10—15 та сертификатли уйларни бунёд этиш кўзда тутилган. Республикамиз Мустақиллигининг етти йиллик санасида эса сергелиликларни яна катта туҳфа кутмоқда — Сергелининг саккизинчи мавзесида 10 минг томошабинга мўлжалланган стадион бунёд этилади.

Ильмира ЗАЙНУТДИНОВА.

СУРАТЛАРДА: янги фойдаланишга топширилган «Сергели» маданият ва истироҳат боғида.

Рашид Галиев олган суратлар.

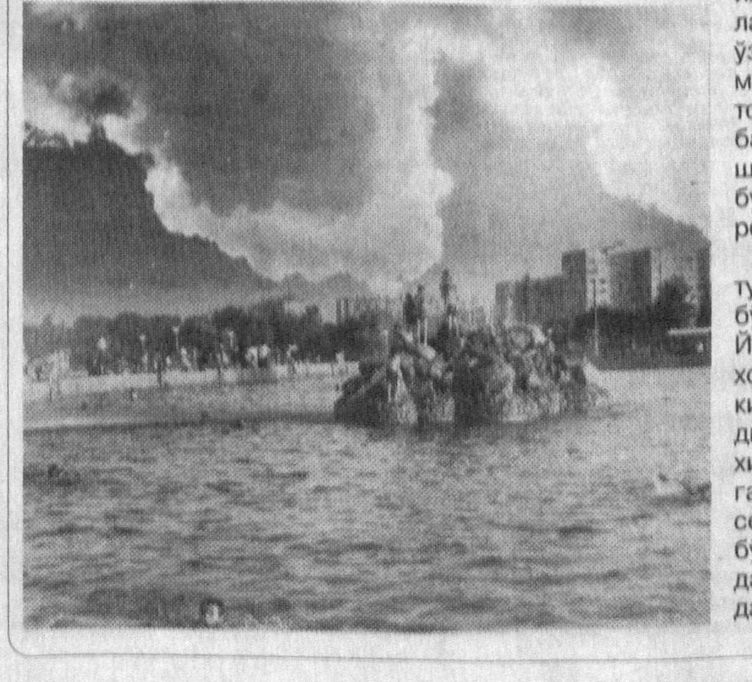

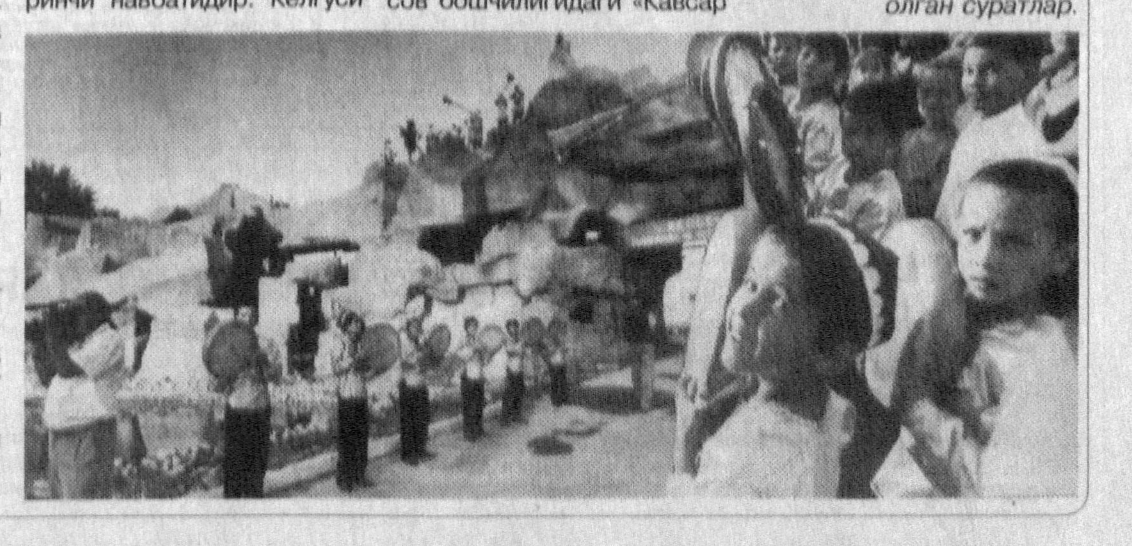

КЕЧА МАМЛАКАТИМИЗДА ЯНГИ ЎҚУВ ЙИЛИ БОШЛАНДИ

Долзарб мавзуда

ТАЪЛИМНИ ИСЛОҲ ҚИЛИШ ЙЎЛИДАН

Кеча шаҳримизнинг барча мактабларида биринчи қўнғироқлар янгради. Ўқитувчи ва ўқувчилар янгича руҳ, кўтаринки кайфият билан шинам синф хоналарига кириб, машғулотларни бошлашди. Бундай ўзгачаликнинг боиси ҳукуматимиз томонидан таълим соҳаси ислоҳотига киришилгани, ўқитувчи ва ўқувчиларни моддий қўллаб-қувватлаш чоралари кўрилаётгани билан боғлиқ албатта. Бу йилги ўқув жараёнида қандай ўзгаришлар кутилмоқда? Ўшбу масала юзасидан шаҳар халқ таълими бош бошқармасининг бошлиғи Ҳамидулла Йўлдошев билан суҳбатлашдик.

— Ҳамидулла Қаюмович, суҳбатимизни Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг яқинда қабул қилган «Ўқитувчилар ва ўқувчилар турмуши, моддий шароитларини яхшилашга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қароридан бошласак.

— Ушбу қарор ўз моҳиятига кўра Инсон манфаатлари йили мақсадларига тўла мос тушади. Унга кўра дафтар текширганлик учун бошланғич синф ўқитувчиларига 30 фоиз, юқори синф ўқитувчиларига, ўрта махсус ва ҳунар-техника билим юртлари муаллимларига ёзма ишни текширганлик учун тил ва адабиёт бўйича 40 фоиз, математика бўйича 30 фоиз, стенография бўйича 20 фоиз, ўрта махсус ва ҳунар-техника билим юртлари муаллимларига чизмачилик, техник математика бўйича ёзма ишларни текширганлик учун 25 фоиз миқдорида қўшимча ҳақ тўланади. Шунингдек, синф раҳбарларига 50 фоиз миқдорида қўшимча ҳақ белгиланган. Бундан ташқари ўқув-тарбия жараёнлари билан бевосита боғлиқ раҳбар ходимларининг, жисмоний ва ақлий ривожланишида камчилиги бўлган болалар ва ўсмирлар учун махсус ўқув-тарбия синфларидаги алоҳида иш шароитлари учун муаллимлар, руҳшунослар, ишлаб чиқариш таълими усталарининг ставкалари ва ойлик маошларига қўшимча ҳақ икки баробар миқдорида тўланади. Қарорнинг бешинчи банди ҳақида алоҳида тўхталиш лозим. Унга кўра жорий ўқув йилида 1-синф ўқувчилари 11 турдаги жами 850 сўмлик бўлган ўқув қуроллари тўплами билан бепул таъминланади. Тўплам таркибига портфель, 12 та дафтар, оддий ва рангли қаламлар, пластилин, қаламдон, ручкалар, ўчирғичлар, елим, рангли қоғозлар тўплами, альбом, бўёқлар киради. Шунингдек кам таъминланган оилалардан бўлган бошланғич синф ўқувчиларини қишки кийим-бош билан бепул таъмин этиш ҳам қарорда кўрсатиб ўтилган. Қишки кийим бош таркибига пальто, (куртка), этик, телпак, қўлқоп киради.

— Бу йилдан бошлаб ўқув дастурида ўзгаришлар бўладими?

— Бу йилги ўқув дастури бўйича эътиборли ўзгаришлардан бири барча бошланғич синфларда ҳамма дарслар тўлалигича лотин алифбосида ўқитилишидир. Ушбу дарслар қаторидан янги «Иқтисод алифбоси» дарси ҳам жой олди. Бундан ташқари бу йилдан бошлаб мактаб ўқув дастурига «Ҳуқуқ» фани киритилди. Асосий мақсад ёшлар ўртасида ҳуқуқий савияни юксалтиришдир. Яна бир янгилик шундан иборатки, бу йил юқори синфларда ўқувчилар билимини тўғри баҳолаш мақсадида рейтинг тизими ишлай бошлайди. Янгиланиш жараёнида тарбиявий ишларга ҳам алоҳида аҳамият қаратилган. Бу йилдан бошлаб бошланғич синфларга «Одоб сабоқлари», таянч синфларга «Ахлоқ сабоқлари», юқори синфларга «Маънавият ва мантиқ» машғулотлари киритилди.

— Бундай ўзгаришлар янги ўқув қўлланмаларини талаб қилиши табиий...

— Албатта, бу борада «Ўқитувчи» нашриётининг ҳиссаси катта бўлмоқда. Юқорида эслатганимдек, нашриёт бошланғич синф ўқувчиларини барча фан бўйича лотин алифбосидаги қўлланмалари билан таъминлади. Бундан ташқари ўқитувчи ва ўқувчилар учун «Амалий иқтисод» факультатив дарслар қўлланмасидан бу йил кенг фойдаланилади. Шунингдек Э. Саримсоқов ва М. Маматов муаллифлигидаги «Иқтисодиёт ва бизнес асослари» қўлланмаси амалий машғулотлар сифатида алоҳида, ўқув қўлланмаси сифатида алоҳида мактабларга тарқатилди. Яна бир янгилик шундан иборатки, эндиликда ўқитувчилар янги турдаги «Синф журнали»дан фойдаланишади. Бу журнал аввалгисидан муқоваси қаттиқ, силлиқ қоғоздан ишлангани билан фарқ қилади. «Синф журнали»нинг юқори синф ўқувчилари учун мўлжаллангани баҳолашнинг рейтинг тизими йўлга қўйилгани ҳисобга олиниб, махсус нашр этилган.

— Маълумки, шаҳримиздаги таълим муассасалари ичида махсус мактаблар, фанлар чуқурлаштирилиб ўқитиладиган синфлар тобора кўпаймоқда. Янги ўқув йилидан бошлаб уларда сон ёки сифат жиҳатидан ўзгаришлар юз бердими?

— Шу пайтга қадар шаҳримизда янги турдаги таълим муассасалари 248 та бўлиб, улар жами мактабларнинг 33 фоизини ташкил этарди. Янги ўқув йилидан бошлаб бундай муассасалар сони 23 тага кўпайди. Уларда экология, эстетика, педагогика, физика, спорт ва ҳарбий таълим, математика, тиббиёт, гуманитар фанлар, информатика ва ЭҲМ каби фанлар ўргатилади. Масалан, Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги ҳамда Халқ таълими вазирлиги ҳамкорлигида Тошкент Давлат юридик институти қошида Юнусобод туманидаги 105-мактаб негизида гимназия, 258-мактаб негизида эса лицей иш бошлади. Сергели туманидаги 6-мактабда математика, давлат ва ҳуқуқ асослари ҳамда инглиз тилини чуқур ўргатишга ихтисослашган махсус синф ташкил этилди. Булардан ташқари шу тумандаги 318-болалар боғчаси ва Акмал Икромов туманидаги 394-, 455-болалар боғчалари таркибида эндиликда бошланғич синфлар ҳам фаолият кўрсатади.

Абдумалик АБДУРАҲМОНОВ суҳбатлашди.

ПРЕЗИДЕНТИМИЗНИНГ БЕБАҲО СОВҒАЛАРИ

Кеча шаҳримизнинг барча мактабларида бўлиб ўтган Билимлар байрамида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг совғалари 38 минг 1-синф ўқувчиларига топширилди.

38 минг ўқувчининг ҳар бири ана шу совғани қўлга олиши биланоқ болаларга хос қизиқувчанлик ва қувонч билан уни кўздан кечирар экан совғалар ичида ўқувчи учун ҳамма нарса борлигидан ҳаяжонланиб кетди...

Ҳа, кичкинтойлар қувончининг чеки йўқ эди. Диққатингизга ҳавола этилаётган ушбу суратларга бир қаранг-а: 17-мактабнинг 1-синф ўқувчилари совғани олгач муаллимдан биринчи дарсни тинглашга киришишди. 248-мактабда эса 120 нафар 1-синф ўқувчиси давлатимиз раҳбарининг бебаҳо совғаси соҳиблари бўлишди.

Рустам Шарипов олган суратлар.

Ҳайрат

ЖАҲОН ТАН БЕРМОҚДА

Кечаги кун пойтахтимиз халқ таълими ходимларининг ҳар бири учун катта байрам бўлди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг бўлиб ўтган IX сессиясида «Кадрлар тайёрлаш бўйича Миллий дастур», «Таълим тўғрисида»ги Қонуннинг қабул қилингани, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Ўқитувчилар ва ўқувчилар турмуши моддий шароитларини яхшилашга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарори таълим соҳасида туб бурилишлар ясашнинг ҳал қилувчи палласига киришилганлигидан далолат беради.

Маълумки, бизнинг мактаб ҳинд тили ва маданиятини чуқур ўргатишга ихтисослашган. Янги ўқув йилида 1-синфларда икки тил: ҳинд ва инглиз тилини чуқур ўргатувчи битта лицей синф очишга муваффақ бўлдик. Бу лицейда иқтидорли болалар таҳсил олишади. Шунингдек, бу йил 5-синфдан бошлаб ўқувчилар билимини баҳолашда рейтинг тизимини қўллашга ўтилади. Ўқув жараёнларида айрим масалаларда мактабимизни оталиққа олган Тошкент Давлат техника университети яқиндан ёрдам бермоқда.

Мактабимиз ташкил этилганидан буён Ҳиндистон билан алоқалар тобора ривож топиб бермоқда. Ўқувчиларимиз бир неча бор бу мамлакатда бўлиб, таҳсил олиб қайтишди. Эндиликда ўзаро шартномага кўра ҳиндистонлик мактаб ўқувчилари ҳам мактабимизда бўлиб бир неча муддат билим олиш мақсадида келишади. Яқинда Ҳиндистондаги хусусий мактаблардан бирининг директори Говри Ишваран мактабимизда меҳмон бўлганида биздаги таълим бериш шарт-шароитлари, ўқувчиларнинг қобилиятидан ҳайратга тушган эди. Ҳайратнинг натижаси ўлароқ мактабимизда ҳиндча рақслар дарсини ташкил этишда кўмак беражагини, рақс муаллимини ўз мактабидан келтиражагини билдирди. Бундай ҳамкорликлар мамлакатимиз халқ таълими тизими тобора юксалаётгани, унга хорижий давлатлар тан бераётганидан дарак беради. Ўйлайманки, янги ўқув йилида бу каби ижобий воқеалар янада кўпаяди.

Доно МИРАҲМЕДОВА, Собир Раҳимов туманидаги Лаъл Баҳодир Шастри номли 24-мактаб директори.

Тест

СИНОВЛАР АДОЛАТЛИ ЎТДИ

—дейишмоқда талабалар

Юқори малакали, замонавий касб-ҳунарларни эгаллаган мутахассислар тайёрлашнинг асосий шартларидан бири ёшлар орасидан билимдон, қобилиятлиларини танлаб олиш ва бунда адолат тамойилларига тўла амал қилишдир. Шунга кўра Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Давлат тест маркази ўз фаолиятини йил сайин такомиллаштириб бормоқда. Бу йил ҳам тест синовларидан муваффақиятли ўтган бир неча минг илмга чанқоқ йигит-қиз талабаликка қабул қилинишди ва кеча ўзлари кирган институтлардаги дастлабки машғулотларни бошлашди. Қуйида уларнинг тест синовлари ҳақидаги фикрлари билан танишасиз.

• Сарвар НАБИЕВ:

— Мен бундан икки йил муқаддам Собир Раҳимов туманидаги 219-мактабни тугатиб, Тошкент Давлат шарқшунослик институтининг турк филологияси факультетига ўқишга кириш учун ҳужжатларимни топширган эдим. Чунки халқимиз, тўғрироғи, туркийлар тарихи ва маданиятига жуда қизиқаман. Аммо тест синовларида тўплаган балларим ўқишга киришга камлик қилди. Кейинги йили яна уриниб кўрдим, иккинчи сафар ҳам омадим чопмади. Лекин барибир шахтимдан қайтмай бу йил ҳам ўқишга киришга уриниб кўрдим. Мана энди талаба бўлишга эришдим. Аввалги йиллари ўқишга киролмаганимнинг сабаби ўшанда билимим етарли даражада бўлмаганлигига, демак, тест синовлари ёшлар билимини холис баҳолашига бугун амин бўлиб турибман.

• Гулчехра МУТАЛОВА:

— Чилонзор туманидаги 179-мактабни тугатиб, Тошкент кимё-технология институти қошидаги лицейда таҳсил олдим, мақсадим шу институтнинг озиқ-овқат саноати факультетига ўқишга кириш эди. Институт лицейини тугатган бўлишимга қарамай, ўрта мактабни тугатиб келган тенгдошларим билан бир қаторда ҳеч бир имтиёзсиз тест синовларидан ўтдим. Шунинг ўзи ҳам тест синовлари талаблари ҳар қандай абитуриент учун бир хил эканини, асосий мезон бўлмиш билимдан келиб чиқиб холис баҳолашини кўрсатиб турибди. Институтнинг озиқ-овқат саноати факультетига кириш балининг чегараси 99,5 экан. Мен 122,80 балл тўплаб, шу факультет талабаси бўлдим.

• Санжар ҚОРАБОЕВ:

— Мирзо Улуғбек туманидаги 99-мактабни тугатганман. Ўқишга кириш учун пухта тайёргарлик кўра бошладим. Чунки олий ўқув юртининг талабаси бўлиш учун фақат чуқур билим лозимлигига ишонардим.

Мана ҳозир Тошкент Давлат автомобиль-йўл институтининг автомобиль транспорти воситаларини ишга тушириш факультети талабасиман. Ўқишга тўлов-контракт усулида кирдим.

Мажид РАИМОВ ёзиб олди.

Назм

УСТОЗ ХОТИРАСИГА

Англайман қадрингиз отажон ҳар он,
Ҳам шодон кунимда, ҳам бўлсам нолон.
Топмадим дунёда Сизга ҳеч қиёс,
Бағри кенг осмоним, эй меҳри қуёш!
Соғиндим отажон доно сўзингиз,
Мададкор эдингиз танҳо ўзингиз!

Умр ўтказдингиз содда, безавол,
Элу юрт ишқида тер тўкиб ҳалол.
Ором билмадингиз дилбандлар учун,
Шараф-ла бажариб оталик бурчин.
Соғиндим отажон жовдир кўзингиз,
Нажоткор эдингиз танҳо ўзингиз

Оққўнгил эдингиз, камтар, беозор,
Лабзда ҳалолу самимий дўст-ёр,
Ақлда донишу оқил ҳар ишда,
Покиза, иймонли мисли фаришта.
Соғиндим отажон нурли юзингиз,
Ҳалоскор эдингиз танҳо ўзингиз.

Шукур дер ризоман тақдир-ҳаётга,
Фарзанди содиқман Сиз улуғ зотга.
Умрим чароғисиз токи бор жоним,
Раҳматини ёғдирсин тангри илоҳим.
Соғиндим отажон нурли юзингиз,
Фидокор эдингиз танҳо ўзингиз.

Шукур ДАДАШ.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲОКИМЛИГИ ХАЛҚ ТАЪЛИМИ БОШ БОШҚАРМАСИ ТОШКЕНТ АВИАСОЗЛИК КАСБ-ҲУНАР ЛИЦЕЙИ

1997-1998 ўқув йилига қуйидаги ихтисослик бўйича ўқувчилар қабул қилишни давом этади. 9-синфни битирганлар учун ўқиш муддати 3 йил.

1. Рақамли дастур билан бошқариладиган дастгоҳлар оператори, фрезерчи.
2. Учиш аппаратларини йиғувчи чилангар.
3. Электрогазпайвандчи.
4. Кенг соҳали тикувчилар-тадбиркорлар.
5. Назорат-ўлчов асбоблари ва автоматикани таъмирлаш бўйича чилангар-электромонтер.
6. Кенг тармоқли дастгоҳчилар.

11-синфни битирган тошкентликлар ва ҳарбий хизматни ўтаб келганлар, (бошқа шаҳарликлар) учун қуйидаги ихтисослик бўйича ўқиш муддати 6 ой.

1. Йиғувчи-парчинловчи.
2. Сантехника ишлари бўйича чилангар, газпайвандчи.
3. Токарь-фрезерчи.
4. Ўқувчиларга ойига 1300—1700 сўм стипендия тўланади. Ҳарбий хизматни ўтаб келган, шаҳардан ташқари яшовчи йигитлар ётоқхона билан таъминланадилар.

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Ҳамза тумани, Паркент кўчаси, 331-уй. Автобуслар: 30, 44. 110, 119, 161. Трамвайлар: 6, 29. «Тошкент Авиасозлик касб-ҳунар лицейи» бекати Мурожаат учун телефонлар: 96-58-20, 92-47-70. 96-39-72.

ИШГА МАРҲАМАТ!

АКМАЛ ИКРОМОВ ТУМАНИ КОММУНАЛ ФОЙДАЛАНИШ БОШҚАРМАСИ ИЖАРА КОРХОНАЛАРИДА ИШЛАШ УЧУН ҚУЙИДАГИ ИШЧИЛАР ТАКЛИФ ҚИЛИНАДИ:

- Бош бухгалтер;
- Бош муҳандис;
- Ҳисобчи бухгалтер;
- Ишлаб чиқариш усталари;
- Линия усталари
- Ҳуқуқшунос
- Таъминот бўлими бошлиғи.

Иш ҳақи — оклад

- Чилангар-сантехник;
- газэлектрпайвандчилар;
- кўча супурувчилар.

Иш ҳақи — ишбай-мукофотли

Мурожаат учун манзил: Чилонзор, 13-мавзе, 41-уй. Тел: 75-49-82.

ГАЗДАН ФОЙДАЛАНУВЧИ ТОШКЕНТ ШАҲАР АҲОЛИСИ ДИҚҚАТИГА!

«ТОШГАЗ» БОШҚАРМАСИ 1997 ЙИЛ 1 СЕНТЯБРДАН 1 НОЯБРГАЧА ШАҲРИМИЗДА ГАЗДАН ХАВФСИЗ ФОЙДАЛАНИШ ИККИ ОЙЛИГИНИ ЎТКАЗАДИ.
ҲУРМАТЛИ ШАҲРИМИЗ АҲОЛИСИ ВА АЗИЗ МЕҲМОНЛАР! ИККИ ОЙЛИКНИ ЎТКАЗИШГА ЎЗ ҲИССАНГИЗНИ ҚЎШИНГ!

Газдан бўладиган хавф-хатарнинг олдини олиш мақсадида ёнғин чиқиши, портлаш ёки одамларнинг заҳарланишига йўл қўймаслик учун газдан хавфсиз фойдаланиш қоидаларига қатъиян риоя қилинг:

— ёқилган газ асбобларини назоратсиз қолдирманг;

— ёш болаларга ёки газдан фойдаланиш қоидаларини билмаган шахсларга газ асбобларидан фойдаланишга рухсат берманг;

— газ плиталарининг бекорга ишлаб туришига ва улардан хоналарни иситишда фойдаланманг.

Агарда хонадонингизда, кўчада ёки ер остида ва қудуқларда газ ҳидини сезсангиз дарров туман газ бўлимларига ёки авария-Диспетчерлик хизматининг «04», 53-56-19, 55-44-27, 55-44-29 телефонларига қўнғироқ қилинг.

Газ хўжалиги ходимлари етиб келгунча эҳтиёт чораларини кўринг, яъни хонадаги газ асбобларининг жўмрагини беркитинг, хона ойна ва эшикларини очиб шамоллатинг, гугурт ёқманг, электр чироқларининг ёниб турганини ўчирманг ёки ёқманг.

ЭСИНГИЗДА БЎЛСИН! Газнинг ҳаво билан аралашмаси ёниш ва портлаш хусусиятига эга!

Газ сизиб чиқишининг олдини олиш — бу ҳар қандай кўнгилсиз ҳодисаларни бартараф қилиш демакдир.

— Дудбуронли сув иситиш мосламаларини ёқишдан олдин албатта дудбуронда тортиш кучи борлигини текшириб кўринг;

— дудбуронларнинг яроқли эканлиги тўғрисидаги далолатномаларни туман газ бўлимларига ўз вақтида етказишга ҳаракат қилинг;

— суюлтирилган газли баллонлардан фойдаланишда хавфсизлик қоидаларига қатъиян риоя қилинг, баллонларни очиқ олов, қуёш нури тўғри тушадиган жойлардан панада бўлишини таъминланг;

— 3 конфоркали газ плитасидан фойдаланишда унга ўрнатилган «Балтика» босим созлаш мосламасини газ баллонига тўғри ўрнатилишига катта эътибор беринг.

ГАЗДАН ЭҲТИЁТКОРЛИК БИЛАН ФОЙДАЛАНИШ —- БУ СИЗНИНГ ХОТИРЖАМЛИГИНГИЗ КАФОЛАТИДИР!

«Тошгаз» бошқармаси.

Собир Раҳимов туманидаги «Нур» кичик корхонаси тугатилади. Эътирозлар эълон чиққан кундан бир ой давомида қабул қилинади. Мурожаат учун тел: 47-97-31.

Бош муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ

Тошкент оқшоми — Toshkent oqshomi

Муассис: ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲОКИМЛИГИ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32

Телефонлар: хатлар – 133-29-70; эълонлар: 133-28-95, 132-11-39. факс: (3712) 133-29-09.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади. Нашр кўрсаткичи 64690

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки «Тошкент почтаси»га 133-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Рўйхатдан ўтиш тартиби: №10. ❖ Буюртма Г-0583. ❖ Ҳажми — 2 босма табоқ офсет усулида босилади. ❖ Қоғоз бичими А-2 «Шарқ» нашриёт матбаа-концерни босмахонаси. ❖ Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. ❖ Босмага топшириш вақти 11.30. ❖ 5.652 нусхада босилди. 1 2 3 4 5 6.